

EEN STUDIE VAN DE BRIEVEN AAN TIMOTEUS

HANS DERCKSEN

WOORD VOORAF

De twee Timoteüsbriefen worden samen met de brief aan Titus wel gerekend tot de zogenaamde pastorale brieven. Dit is niet zonder reden hoewel in de andere brieven van Paulus ook pastorale elementen aanwezig zijn. We leren in deze brieven veel van de instructies die Paulus geeft aan zijn ‘waar kind in het geloof’ Timoteüs. Timoteüs, van nature geen assertieve persoonlijkheid moet orde op zaken stellen in de gemeente te Efeze omdat dwaalleringen deze gemeente bedreigen. De tweede brief is een paar jaar later geschreven en de situatie is nu veranderd in die zin dat Paulus nu gevangen zit in Rome en dat hij weet dat zijn einde nabij is. Dit geeft aan deze brief een speciaal accent en hoewel hij nu vrij eenzaam is kan hij met voldoening op zijn leven terugkijken en de bij ons heel bekende woorden opschrijven: ‘Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb mijn loop ten einde gebracht, ik heb het geloof behouden (2 Tim. 4:7). De beide brieven zijn ook voor mij een bijzondere stimulans om vol te houden en de taak die de Heer mij gegeven heeft ernstig te nemen.

Ook uit deze brieven is mij gebleken dat het niet altijd eenvoudig is om te begrijpen wat Paulus bedoelde te zeggen (2 Petr. 3:16). Verschillende commentaren geven vaak verschillende uitleggingen weer. Voor wat we werkelijk als geestelijk voedsel nodig hebben, is dit niet van belang.

De studie is, na de inleiding, verdeeld in hoofdstukken waarbij elk hoofdstuk correspondeert met het betreffende hoofdstuk in de NBG-bijbel. Dit is gedaan om het gebruikersgemak te vergroten alhoewel de mogelijke samenhang met een volgend hoofdstuk dan soms minder duidelijk wordt. Elk hoofdstuk is weer opgedeeld in ‘sub-hoofdstukjes’ waarbij meestal begonnen wordt met ‘Inleiding’. Op deze manier hoop ik de overzichtelijkheid te bevorderen. De schrijfstijl is verder eenvoudig en persoonlijk en soms worden, omdat elk hoofdstuk weer op zichzelf staat, bepaalde zaken herhaald.

Verder is het ook mijn wens dat deze studie mag bijdragen aan de opbouw van Gods Koninkrijk in deze wereld.

Hans Dercksen

Zoetermeer, augustus 2012

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Bij het schrijven van deze studie zijn verschillende bronnen gebruikt. Naast andere bronnen zijn vooral gebruikt:

Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005

Gordon D. Fee, 1 and 2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts

Bij verwijzing naar een bron staat deze er tussen haakjes bij waarbij de aangegeven afkortingen gebruikt zijn. Een enkele keer is ook een hyperlink gegeven naar een bepaald internetadres.

De Bijbelvertaling die standaard gebruikt is, is de NBG-vertaling van 1951.

NOTATIE EN SPELLING

De notatieconventies worden verduidelijkt met voorbeelden:

2:3 (zonder aanduiding van het Bijbelboek) betekent: 1 Tim. 2:3 (als het over 1 Timoteüs gaat). De aanduiding Tim. staat er toch weer bij als het weglaten hiervan aanleiding geeft tot verwarring.

Wanneer de verwijzing niet betrekking heeft op Timoteüs dan staat het Bijbelboek erbij vermeld (bijv.: Joh. 5:11).

De hoofdstuknummers corresponderen met de betreffende hoofdstukken in Timoteüs

AFKORTINGEN

AD	Anno Domini (in het jaar des Heren)
ASV	American Standard Version
AV	Authorized Version (King James)
BC	Before Christ
GNB	Groot Nieuws Bijbel
HSV	Herziene Staten Vertaling
i.h.b.	in het bijzonder
m.b.t.	met betrekking tot
m.i.	mijns inziens
NBG	Nederlands Bijbel Genootschap
NBV	Nieuwe Bijbel Vertaling
NIV	New International Version
NT	Nieuwe Testament
OT	Oude Testament
RSV	Revised Standard Version
SVV	Staten Vertaling

INHOUDSOPGAVE

0. INLEIDING EERSTE BRIEF.....	5
1. DE GEZONDE LEER 1:1-20	7
2. VOORSCHRIFTEN 2:1-15.....	12
3. OUDSTEN EN DIAKENEN 3:1-16	18
4. GEZONDE LEER EN VOORBEELD TEGENOVER DWAALLEER 4:1-16	25
5. WEDUWEN EN OUDSTEN 5:1-25	31
6. HET GEVAAR VAN RIJKDOM 6:1-21	35

0. INLEIDING TWEEDE BRIEF	43
1. SCHAAM U NIET 1:1-18.....	44
2. INSTRUCTIES VOOR TIMOTEÛS 2:1-26	49
3. ZWARE TIJDEN 3:1-17	54
4. IK HEB HET GELOOF BEHOUDEN 4:1-22	60

0. Inleiding eerste brief

0.0 De brieven

De brieven van Paulus aan Timoteüs werden beide omstreeks AD 64 geschreven. De eerste brief omstreeks 63 AD na de vrijlating van Paulus uit zijn gevangenschap te Rome en de tweede brief, die ook zijn laatste brief is, omstreeks 65 AD. Paulus zit dan weer gevangen te Rome in afwachting van zijn executie.

0.1 Timoteüs

De eerste keer dat we van Timoteüs (de naam betekent: eer aan God, timè = eer, theos = God) horen is in Hand. 16:1. Paulus komt daar met Silas in Lystra (nu een ruïneheuvel in Turkije) en treft daar een zeker discipel aan, genaamd Timoteüs. Hij was dus al bekeerd en had ook een goede reputatie want in het volgende vers staat dat hij goed bekend stond bij de broeders van Lystra en Ikonium. Paulus wilde hem voortaan als helper, maar besneed hem eerst terwille van de Joden in Lystra en in naburige plaatsen omdat van hem bekend was dat zijn vader een Griek was.

De moeder van Timoteüs, Eunike, was een gelovige Joodse vrouw en zijn grootmoeder, Loïs, was ook bekeerd (2 Tim. 1:5). Timoteüs had dus van de kant van zijn moeder een godvruchtig voorgeslacht. Later zou Timoteüs Paulus bij vele reizen vergezellen.

Timoteüs was zeker geen assertieve persoonlijkheid. Uit de brieven krijgen we een wat timide, en ook fysiek niet sterke, indruk van hem (1 Tim. 4:11 5:23, 2 Tim. 1:6,7 2:2). Blijkbaar is dit geen belemmering om door God gebruikt te worden. De taak van Timoteüs zou je misschien het beste kunnen omschrijven als ‘apostolisch afgezand’ (mooie uitdrukking voor: helper van een apostel). Mogelijk kun je hem ook zelf bij de apostelen rekenen alhoewel dit, in directe zin, nergens genoemd wordt. Maar uit 1 Thess. 1:1 en 2:6 zou je kunnen opmaken dat Timoteüs ook zelf een apostel was.

0.2 Pastorale brieven

De brieven aan Timoteüs en Titus staan bekend als ‘de pastorale brieven’. Zo doen de brieven inderdaad enigszins aan, maar het is goed om te bedenken dat al de brieven van Paulus pastorale elementen bevatten. Wel is het zo dat het, samen met de brief aan Filemon, de enige persoonlijke brieven zijn, de andere brieven zijn alle gericht aan gemeenten.

Het doel van het schrijven van de eerste brief zou je kunnen samenvatten als: een stuk orde aanbrengen in de groeiende gemeente te Efeze. Je zou hier vier aspecten kunnen onderscheiden:

- optreden tegen valse leringen
- algemene instructies betreffende zaken als: omgaan met weduwen, gebed, kleding van de zusters etc.
- aanstellen van leiders

- persoonlijke bemoediging

In het bijzonder loopt het eerstgenoemde item als een rode draad door beide brieven heen. Degenen die deze valse leringen veroorzaken zullen meestal aangeduid worden met de term ‘dwaalleraren’. Hierbij wordt in het midden gelaten of het nu gaat om gemeenteleden die dwaling verkondigden of dwalende oudsten of leraren of misschien ook mensen van buiten de gemeente. Dit is niet altijd duidelijk.

0.3 Auteurschap

Het is buiten kijf dat de apostel Paulus de auteur is van de brieven aan Timoteüs en Titus. Toch is daar in het verleden flink aan getwijfeld. Zo zouden de gegevens niet overeenkomen met gebeurtenissen in Handelingen. De schrijfstijl zou duidelijk niet die van Paulus zijn en de ideeën in deze brief komen niet overeen met die in andere brieven van Paulus. Ook de situatie van de gemeenten in Handelingen lijkt anders dan de hier beschreven situatie.

Toch kan men al deze moeilijkheden oplossen als men bedenkt dat de pastorale brieven (veel) later geschreven zijn dan het boek Handelingen. Het boek Handelingen eindigt met de eerste gevangenschap van Paulus te Rome. Er zijn sterke aanwijzingen (o.a. uit documenten van Eusebius, Clement en Jerome) dat Paulus na zijn vrijlating weer een zendingsreis ondernam. Mogelijk is hij ook nog in Spanje geweest. (Rom. 15:24, 28). Later is hij, onder Nero, weer gevangen gezet en onthoofd. De pastorale brieven zijn dus geschreven na de eerste gevangenschap te Rome en het spreekt vanzelf dat de situatie in de gemeenten toen anders was als in de begintijd van de gemeente. Er was nu duidelijk een tweede en derde generatie christenen. Verder mag je verwachten dat de auteur, in dit geval Paulus, ook zijn schrijfstijl in de loop van de jaren wijzigde.

1. De gezonde leer 1:1-20

1.0 Begroeting

In de begroeting laat Paulus weer duidelijk zien dat zijn apostelschap God's keuze is en geen mensenwerk. Verder is ook opvallend de wijze waarop hij Timoteüs aanspreekt: mijn waar kind in het geloof. Betekent dit dat Timoteüs door het optreden van Paulus en Barnabas te Lystra (Hand. 14:7 ev.) tot geloof gekomen is? Waarschijnlijk wel! In ieder geval is hij in Hand. 16:1 een discipel en verder heeft hij, menselijkerwijs gesproken, veel van zijn geestelijke ontwikkeling aan Paulus te danken. Dat Paulus hem aldus aanspreekt duidt verder ook op een sterke verbondenheid tussen Paulus en Timoteüs.

1.1 Waken over de kudde

Leiders in een gemeente moeten er niet alleen voor zorgen dat de gemeenteleden goed voedsel krijgen, ze moeten er eveneens op toezien dat de gelovigen geen slecht voedsel krijgen. Slecht voedsel bederft onze geestelijke gezondheid en een klein beetje dwaalleer kan al zorgen voor een hoop verwarring.

Dergelijke gevaren bedreigden ook de gemeente te Efeze. In Hand. 20:28 ev. zegt Paulus tegen de oudsten van de gemeenten te Efeze:

28 Ziet dan toe op uzelf en op de gehele kudde, waarover de Heilige Geest u tot opzieners gesteld heeft, om de gemeente Gods te weiden, die Hij Zich door het bloed van zijn Eigene verworven heeft.

29 Zelf weet ik, dat na mijn heengaan grimmige wolven bij u zullen binnenkomen die de kudde niet zullen sparen;

30 en uit uw eigen midden zullen mannen opstaan, die verkeerde dingen spreken om de discipelen achter zich aan te trekken.

31 Waakt dan en herinnert u, dat ik drie jaren lang nacht en dag niet heb opgehouden ieder afzonderlijk onder tranen terecht te wijzen.

Het is dus niet zo dat de Heilige Geest er 'automatisch' voor zorgt dat de kudde geestelijk gezond blijft. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt duidelijk bij de leidende oudsten en als zij het nalaten kan er grote geestelijke schade ontstaan.

Je kan dus zeggen dat profetisch het optreden van dwaalleraren in de gemeente te Efeze al is voorzien. We weten niet zeker naar welke situatie 1:3 refereert. Volgens de Studiebijbel [1] heeft het waarschijnlijk betrekking op de periode na de eerste gevangenschap van Paulus te Rome, maar het kan ook betrekking hebben op de situatie van Hand. 20:1. Ook hier gaat Paulus op weg naar Macedonië, nadat de opschudding in Efeze was bedaard. Hoe dan ook, Paulus is met Timoteüs samen te Efeze geweest en heeft Timoteüs daar achtergelaten. In vers 3 wordt Timoteüs opgeroepen daar nog verder te blijven om orde op zaken te stellen. Hij zal dit naar alle waarschijnlijkheid niet eens zo gemakkelijk gevonden hebben. Zijn wat 'timide'

natuur zal het optreden met geestelijke autoriteit (hij moet bevelen, vers 3) wat in de weg hebben gestaan. Daarom moet Paulus hem ook regelmatig aanmoedigen.

1.2 Wat waren de dwalingen?

Er worden hier verschillende soorten dwalingen genoemd:

- een andere leer, niet verder gespecificeerd
- fabels en geslachtregisters. Mogelijk legendarische verhalen die in het rabbijnse jodendom in omloop waren en ook joods-gnostische leringen [2]
- verkeerd onderwijs over de wet van Mozes

Het resultaat van dit alles is: moeilijkheden in plaats van door God gegeven leiding in het geloof. Het gaat hier dus niet over zaken waarover we wat verschillend kunnen denken of wat afwijkende meningen over minder belangrijke zaken. De hier genoemde dwalingen veroorzaken moeilijkheden en tasten dus het geestelijk leven wezenlijk aan. Daarom moet Timoteüs hier des te meer optreden en het doel daarvan is liefde (vers 5). Dit betekent dus dat degenen op wie de vermaning van toepassing is, zo gaan liefhebben als God dit bedoelt en dat is liefde die hoort bij een rein hart, een goed geweten en een ongeveinsd (oprecht) geloof.

Tegenwoordig wordt er veel goedgepraat in de naam van ‘de liefde’. Bijvoorbeeld een seksuele relatie met iemand van hetzelfde geslacht: als het ‘in de liefde’ is dan moet het kunnen. Maar dit soort liefde heeft niets te maken met de liefde uit vers 5.

1.3 Dit spoor verlaten

Sommigen hebben dit spoor verlaten. Welk spoor bedoelt Paulus hier? Het spoor dat het doel van de vermaning (gebod) liefde is uit een rein hart etc. Dergelijke lieden zijn bezig met het leren van geboden, in dit geval de wet van Mozes, maar hun motieven zijn onzuiver. Ze doen dit niet omdat ze de liefde uit een rein hart etc. op het oog hebben, dus de geestelijke opbouw van de ander, maar veeleer zijn het zelfzuchtige motieven ook al wordt dit niet nader uiteengezet.

1.4 De wet

Het doel van het onderwijs in de geboden van de wet moet zijn: liefde. De liefde is immers de vervulling van de wet (Rom. 13:10). Het doel is, zoals eerder aangegeven, dat degene die dit onderwijs ontvangt gaat liefhebben uit een rein hart etc. Wanneer je dit doel niet meer voor ogen hebt, vervalt je tot ijdel gepraat en breng je uiteindelijk ook dwaling.

Opgemerkt moet worden dat je door de wet alleen het doel niet bereikt. De wet laat ons onze zonden zien en stuurt ons in de richting van de Redder: Jezus. Wanneer we ons tot Hem bekeren en de Heilige Geest ontvangen hebben wordt de eis der wet in ons vervuld als we naar de Geest wandelen (Rom. 8:4 en 5). De wet werkt dus, in zekere zin, samen met het evangelie.

De wet is er niet meer om toegepast te worden op de rechtvaardige, die is immers van de wet ontslagen (Rom. 7:6). De wet is er voor alles wat indruist tegen, wat men noemt, de gezonde leer. Deze gezonde leer is helemaal in overeenstemming met het evangelie van Jezus Christus.

1.5 Gods genade aan Paulus

Het gedeelte tot en met vers 17 is een uitweiding van Paulus over de genade die God hem persoonlijk bewezen heeft. De gedachtegang uit de vorige perikoop lijkt hier wat onderbroken te worden maar dat is maar schijn als men bedenkt dat Paulus het vorige gedeelte beëindigd over de heerlijkheid van de zalige God die Hem het evangelie heeft toevertrouwd. De apostel is verwonderd over de geweldige kracht en genade van deze God die in staat is om een vijand van Hem te veranderen in een bruikbare dienstknecht.

Opvallend is dat er staat dat God hem getrouw heeft geacht immers anders zou hij deze bediening niet ontvangen hebben. Getrouwheid blijkt meestal pas na verloop van tijd terwijl Paulus al vrij snel na zijn bekering ook zijn bediening kreeg, want tegen Ananias zei God:

*Hand. 9:15 Maar de Here zeide tot hem: Ga, want deze is Mij een uitverkoren werktuig om mijn naam te brengen voor heidenen en koningen en de kinderen Israels;
16 want Ik zal hem tonen, hoeveel hij lijden moet ter wille van mijn naam.*

God kent echter het hart van ieder mens en Hij zal geweten hebben dat Paulus getrouw zou zijn. Eveneens opvallend is dat Paulus zichzelf hier vroeger een godslasteraar noemde terwijl op een andere Schriftplaats staat dat hij naar de gerechtigheid van de wet onberispelijk was (Fil. 3:6). Maar het ontkennen dat Jezus de Zoon van God is en het vervolgen van de gemeente van de Heer Jezus (Hand. 9:4) maakten van hem toch een godslasteraar.

Paulus noemt hier verder twee redenen waarom hem ontferming is bewezen:

- hij handelde in onwetendheid, uit ongeloof (14)

Ook in het OT bestond er vergeving voor die zonden die in onwetendheid begaan zijn (Lev. 22:14). Aan het kruis vroeg Jezus aan de Vader om de soldaten te vergeven omdat zij niet wisten wat zij deden (Luk. 23:34).

- hij zou een voorbeeld zijn voor andere zondaren die later op Jezus zouden vertrouwen (16)

De gedachte is dat als er voor Paulus, één van de grootste der zondaren, nog genade is dan is deze genade ook beschikbaar voor anderen. Dus ook voor seriemoordenaars, nazi-massa moordenaars etc., vooropgesteld dat ze tot berouw komen. Inderdaad zijn er verschillende grote nazi's nog tot berouw en bekering gekomen voordat ze opgehangen werden bij het proces van Neurenberg. Wie zijn wij om te oordelen of het voor iemand te laat is? Is Hitler nog tot berouw gekomen? Voor zover wij weten niet. Als iemand doorgaat met zondigen dan kan er een moment komen dat een zodanige verharding van hart optreedt dat men niet meer tot berouw en bekering komt.

Men kan zich met betrekking tot vers 17 nog de vraag stellen wie er bedoeld wordt met de Koning der eeuwen etc. In het vorige vers gaat het over de Heer Jezus en nu wordt hier over

de enige God gesproken. Word hier dan ook de Heer Jezus bedoeld of de Vader of de Heilige Geest of alle drie? Persoonlijk geloof ik het laatste ook al kunnen we het mysterie van de drie-eenheid niet volledig begrijpen.

1.6 Deze opdracht vertrouw ik u toe

Ne de uitweiding over Gods genade komt Paulus nu terug op de opdracht uit de verzen 3,4 en 5: het tegengaan van dwaalleer. Paulus herinnert Timoteüs ook aan de profetieën die vroeger ook over hem zijn uitgesproken. De inhoud van deze profetieën wordt hier niet vermeld maar ongetwijfeld heeft het te maken met de opdracht die Timoteüs nu ontvangen heeft. Voor Timoteüs is dit een extra aanmoediging om ernst te maken met de opdracht immers God heeft hem daartoe bekwaamd door de Heilige Geest. Zijn hele bediening maakt deel uit van de goede strijd, die er voortdurend is en in dit geval het onder andere het tegengaan van dwaalleer behelst.

1.7 De goede strijd strijden met geloof en een goed geweten

Timoteüs wordt wel opgeroepen deze strijd te strijden met geloof en met een goed geweten. Natuurlijk geldt dit ook voor iedere gelovige. Geloof betekent zowel het vertrouwen op God alsook vasthouden aan de inhoud van het geloof. Het geweten moet rein zijn d.w.z. we moeten niet rondlopen met een (terecht) schuldig geweten omdat we zaken in ons leven hebben toegelaten die er niet thuis horen. Belijdenis van zonden is dan nodig om het geweten weer te reinigen. De Heilige Geest werkt dikwijls ook door ons geweten en als het geweten niet meer goed functioneert dan worden we gevoeliger voor zonde en dwaalleer en kan ons geloof schipbreuk leiden..

1.8 Hymeneüs en Alexander

Iets dergelijks is gebeurd bij Hymeneüs en Alexander. Oorspronkelijk deden ze ook mee met de goede strijd maar blijkbaar namen ze niet of onvoldoende in acht dat de goede strijd ook met geloof en een goed geweten gestreden moet worden en ze zijn daardoor op een dwaalspoor geraakt. Van Hymeneüs lezen we weer in 2 Tim. 2:18 (waarbij we aannemen dat het om dezelfde persoon gaat). Hij wordt daar genoemd samen met een zekere Filetus en er wordt van hen gezegd dat ze uit het spoor der waarheid geraakt zijn met de bewering dat de opstanding al heeft plaatsgehad (mogelijk een 'geestelijke' opstanding, iets wat typisch is voor gnostische leringen). Het volgende vers zegt dat ze daardoor het geloof van sommigen afbreken. Alexander komen we weer tegen (weer aannemende dat het om dezelfde persoon gaat) in 2 Tim. 4:14 en hier is hij een tegenstander van Paulus geworden.

In vers 20 staat dat Paulus Hymeneüs en Alexander aan satan heeft overgeleverd opdat hen het lasteren worde afgeleerd. Wat wordt hiermee bedoeld? We komen 'het overleveren aan satan' ook tegen in 1 Kor. 5:5. In dat geval wordt het toegepast door Paulus en de gemeente op een man die leeft met de vrouw van zijn vader. Volgens Fee [3] komt het gewoon neer op het verwijderen uit de gemeente. Hierdoor komt iemand vanzelf terecht in de invloedssfeer van satan. De Studiebijbel [4] beschrijft het als een uiterste tuchtmaatregel waardoor iemand ziek wordt. Wel wordt op deze manier bekering beoogd. Pawson [5] noemt als voorbeelden:

het overleveren aan satan: Ananias en Saffira (Hand. 5:1-11) en het met blindheid slaan van Elymas (Hand. 13:11).

Met het lasteren wordt niet het gewone kwaadspreken bedoeld hoewel dat aspect mogelijk ook wel op een bepaalde manier een rol speelde. Deze twee lieden waren uit het spoor van het geloof geraakt en lieten zich nu mogelijk laetdunkend uit over de persoon van Christus. De Studiebijbel [6] noemt in dit verband: leugenachtige speculaties over God en engelen (2 Pet. 2:10, Jud. 8).

1.9 Vragen bij hoofdstuk 1

1. Timoteüs (van nature wat verlegen) moet flink optreden in Efeze, in vers 3 wordt zelfs het woord ‘bevelen’ gebruikt. Waarom is Paulus hier zo streng? Zou u zo hebben kunnen optreden?

2. Gods genade was in staat om van een vijand van het evangelie een dienstknecht van het evangelie te maken. Waarom werd Paulus genade bewezen? Kunt u getuigen hoe Gods genade in uw leven heeft gewerkt en nog werkt?

3. Paulus herinnerde Timoteüs over de profetieën die over hem waren uitgesproken en waarnaar hij zich moest richten (vers 14). Wat zouden deze profetieën behelst hebben? Hoe kon Timoteüs deze profetieën toetsen? Zijn er weleens profetieën over u uitgesproken en zo ja, hoe bent u daarmee omgegaan?

Verwijzingen

1. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

2. *Ibid*

3. *Gordon D. Fee, 1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 59*

4. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

5. *David Pawson, 1,2 Timothy 1:3-20, Audiotapes*

6. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

2. Voorschriften 2:1-15

2.0 Inleiding

Boven dit hoofdstuk staat voorschriften en dat is hetzelfde opschrift dat de NBG-vertaling heeft voor dit hoofdstuk. Paulus lijkt hier ‘gewoon’ voorschriften te geven over het gebed, de klederdracht van de zusters en de (geestelijk) houding van de zusters in de gemeente. In het bijzonder het laatste punt is het onderwerp (geweest) van veel discussie, hierop wordt later teruggekomen.

Toch kan men zich afvragen of hier alleen maar wat voorschriften zijn gegeven. Aan de orde van behandeling in deze brief is immers vooral het tegengaan van dwaalleer in de gemeente. Dit blijkt ook vooral uit de laatste twee verzen van hoofdstuk 6. Volgens Fee [1] legt het woordje ‘dan’ uit vers 1 duidelijk een verband met het voorafgaande. De dwaalleraren, waaronder Hymeneüs en Alexander, verkondigden mogelijk een visie waarbij alleen ‘ingewijden’ betrokken waren. Dat zou verklaren dat Paulus in 2:1 ook Timoteüs oproept om gebeden te doen voor alle mensen. Persoonlijk vind ik dit een interessante geachte die ik alleen maar bij Fee tegenkwam, het zal echter voor de behandeling van de drie genoemde onderwerpen weinig verschil uitmaken.

2.1 Gebeden

Het eerste voorschrift betreft de gebeden. Hoewel hier in eerste instantie Timoteüs wordt aangesproken is het ook meteen duidelijk dat de aansporing (hier wordt weer een vervoeging van het Griekse werkwoord ‘parakaleo’ gebruikt) geldt voor alle gemeenteleden. Natuurlijk moet een leider hierin het voorbeeld geven. Dat er staat ‘allereerst’ geeft al meteen aan dat het gebed van primair belang is. Heel veel geestelijke activiteiten dragen te weinig vrucht omdat ze te weinig ondersteund worden door gebed.

Gebed is een vorm van het ‘nu al meeregeren met Christus’. We zijn daartoe bestemd, in alle eeuwigheid, maar ook nu al door onze gebeden. Door ons gebed bevorderen we, dat Gods wil geschiedt op aarde, zoals ook in de hemel. Het is niet Gods wil dat zendelingen omkomen door ziekten en aanslagen en dat betekent dat we gericht moeten bidden dat dergelijke zaken niet gebeuren temeer omdat we een tegenstander hebben die dat wel wil. Hoewel we weten dat God soeverein is en er steeds veel onopgeloste vragen blijven met betrekking tot het gebed mag ons dat niet verhinderen om daadwerkelijk een actief gebedsleven te hebben.

De apostel noemt hier vier soorten gebed:

- smekingen (Gr.: deeseis). Een woord dat eigenlijk alleen wordt gebruikt in het geval van bedelaars. Er wordt aan God gevraagd om te voorzien in een bepaalde nood.
- gebeden (Gr.: proseuche). De meest algemene term
- voorbeden (Gr.: enteuxis). Het woord geeft aan een ontmoeting met een verzoek. We ontmoeten God en spreken vertrouwelijk met Hem.

- dankzeggingen (Gr.: eucharistia). Een essentieel onderdeel van al onze gebeden dat echter gemakkelijk vergeten wordt. Dankzegging voor wie God is en wat Hij doet is eigenlijk het enige wat we echt aan God kunnen geven.

Het gebed moet zijn voor allerlei soorten mensen (een betere vertaling dan ‘alle mensen’ [2]), maar één categorie wordt hier i.h.b. genoemd: koningen en hooggeplaatsten. God vindt het aangenaam en goed als we daadwerkelijk bidden voor alle mensen en zeker ook voor de laatste groep. Ons gebed voor mensen op sleutelposities zal de verkondiging van het evangelie ten goede komen. Satan zal de verkondiging van het evangelie steeds tegenwerken door mensen met autoriteit op te zetten tegen de christenen. Het spreekt vanzelf dat als de omstandigheden voor christenen ongunstig zijn, bijvoorbeeld in tijden van oorlog en/of vervolging, dit ook niet gunstig is voor de verbreiding van Gods Koninkrijk. Niet weinigen hebben hun geloof verloren tijdens een oorlog.

De vraag is moet je ook bidden voor slechte goddeloze leiders? In de tijd van deze brief was de goddeloze en wrede keizer Nero op de troon, moesten de christenen dan ook voor hem bidden? Ik geloof het wel! Ook al zullen alle gebeden dan, naar we weten, helaas niet geresulteerd hebben in de bekering van deze keizer dan mogen we toch geloven dat God met deze gebeden iets gedaan heeft. Mogelijk is zijn regeringsperiode er door bekort en hij is, zonder het zelf te beseffen waardoor, nog afgehouden van meer negatieve acties.

2.2 Het doel van de evangelieverkondiging

Wat is het doel van de evangelieverkondiging? Het antwoord kunnen we lezen in vers 4:

4 die wil, dat alle mensen behouden worden en tot erkenning der waarheid komen.

Voor alle kunnen we weer beter lezen “allerlei soorten” hoewel het ook ongetwijfeld waar is dat God ieder mens behouden wil zien. We moeten dit willen lezen als “wens”, want niet iedereen zal ingaan op Gods genadeaanbod. Vers 5 benadrukt dat redding alleen mogelijk is door het middelaar zijn van de mens (!) Christus Jezus. Hij is zowel God als mens. Door een mens zijn zonde en dood in de wereld gekomen, door een mens moest ook weer vergeving van zonden en opstanding uit de doden worden bewerkt [3].

Dat Paulus hier zijn betrouwbaarheid benadrukt heeft mogelijk te maken met het in twijfel trekken van zijn bediening door enkelen. In het bijzonder zullen sommigen uit de gelovig geworden Joden er moeite mee gehad hebben dat hij het evangelie aan de heidenen bracht zonder dat Hij de wet van Mozes aan hen oplegde [4]

In vers 6 zegt Paulus dat de losprijs gegeven is voor alle mensen, maar het tweede deel van deze tekst is minder duidelijk. Mogelijk geeft de GNB de juiste uitleg:

op de vastgestelde tijd heeft hij (dat is Jezus) getuigenis afgelegd van Gods wil om de mensen te redden.

2.3 Bidden met ophef van heilige handen

Vervolgens weidt Paulus ook nog een vers aan de gebedshouding bij de mannen. Het gaat hier niet zozeer om de uiterlijke houding maar meer om de innerlijke. Ze moeten bidden met ophef

van heilige handen, zonder twist of toorn. Je kunt inderdaad moeilijk bidden met boosheid in je hart. De Heer Jezus zegt in Mark. 9:25:

Markus 11:25 En wanneer gij staat te bidden, vergeeft wat gij tegen iemand mocht hebben, opdat ook uw Vader in de hemelen uw overtredingen vergeve.

Dat hier alleen de mannen worden genoemd zal te maken hebben met het feit dat in de synagogen alleen de mannen voorgingen in gebed. Mogelijk hebben sommige vroeg-christelijke gemeenten dit overgenomen. In de gemeente te Korinte lezen we echter dat ook zusters baden in de samenkomst (1 Kor. 11:2-16) [5].

Fee [6] geeft als mogelijke oorzaak van de twist en de toorn bij de mannen de invloed van de valse leraren.

2.4 De klederdracht der vrouw

Ook voor de vrouwen heeft Paulus een woord. Mogelijk waren ze, zoals Fee [7] suggereert beïnvloedt door de dwaalleren en kleedden sommigen zich extravagant. Maar hoe dan ook, Paulus geeft hier een algemeen geestelijk principe voor de manier waarop christelijke vrouwen met hun uiterlijk dienen om te gaan.

Het is belangrijk om op te merken dat het Paulus niet in de eerste plaats gaat om uiterlijke zaken. Het gaat er niet om dat hij hier een ‘wettische’ lijst zou geven van wat een christenvrouw nog wel mag doen m.b.t. haar uiterlijk en wat niet. Zo zou men, naar mijn mening, uit vers 9 ten onrechte kunnen concluderen dat een zuster geen enkel gouden voorwerp zou mogen dragen (In Hooglied 1:11 worden gouden sieraden beloofd aan de schoonste der vrouwen en in Gen. 24:53 worden gouden sieraden gegeven aan Rebekka) en ook geen haarvlechten of paarden zou mogen hebben. Waar het Paulus omgaat is dat een zuster niet door uiterlijk protserig, en mogelijk ook nog onzedig vertoon de aandacht op zich vestigt. Haar innerlijke schoonheid moet juist naar buiten komen: door goede werken. In 1 Petr. 3:3 en 4 wordt dezelfde gedachte uitgedrukt:

3 Uw sieraad zij niet uitwendig: het vlechten van haar, het omhangen van goud of het dragen van gewaden,

4 maar de verborgen mens uws harten, met de onvergankelijke tooi van een zachtmoedige en stille geest, die kostbaar is in het oog van God.

In [8] wordt nog gewezen op een woordspeling die in onze taal niet zichtbaar is: zich fatsoenlijk sieren is in het Grieks: kosmioi kosmein.

Op de vraag wat nog net wel kan en wat niet als het om het uiterlijk gaat is geen eenduidig antwoord te geven. Iedere zuster zij voor haar eigen besef ten volle overtuigd (Rom. 14:5).

2.5 Ik sta niet toe.....

Bij het bestuderen van het gedeelte 11 tot en met 15 komen bij mij twee vragen naar voren:

- Wat is de historische context van dit gedeelte?
- Wat is de praktische betekenis voor de gemeente heden ten dage?

De eerste vraag geeft niet zoveel problemen, maar de tweede vraag des te meer. De beantwoording van deze vraag is tot op de dag van vandaag de aanleiding voor verhitte discussies en controversen. Vele verhandelingen zijn er al over geschreven.

De achtergrond van het geheel is, zoals eerder beschreven, de situatie van de gemeente te Efeze. Het onderwijs in de samenkomsten in de antieke wereld had een sterk instruerend karakter. Er werd vermaand, bestraft, weerlegd etc. [8] kortweg er werd gezaghebbend onderwijs gegeven. Een dergelijke wijze van onderwijs geven paste niet bij de vrouw, zeker niet waar het gezaghebben over mannen in het geding was. Mogelijk speelde in Efeze de invloed van de dwaalleraren hier ook nog een rol. Bepaalde zusters gingen zich hierdoor zodanig gedragen dat hun optreden in de samenkomsten aanstootgevend werd. Gezien deze achtergronden is het begrijpelijk dat Paulus de zusters niet toestond om onderwijs te geven.

Voor ons is de vraag wat we hier in deze tijd mee moeten. Op grond van vers 12 zou men kunnen concluderen dat het hier om een persoonlijke mening van Paulus ging en dus niet om een bijbels gebod. Toch moeten we er ook hier vanuit gaan dat Paulus spreekt met apostolisch gezag voor de gemeenten van alle tijden en dat we hier dus niet met een cultureel- en/of tijdgebonden gebod te maken hebben. Waarom zouden we bijvoorbeeld de voorwaarden voor het oudsten – en diakenschap uit het volgende hoofdstuk wel maatgevend achten voor onze tijd en de restricties die Paulus oplegt aan het functioneren van zusters in de samenkomst niet? Een nog sterker argument is dat Paulus in vers 13 teruggrijpt op de scheppingsorde. De natuurlijke gezagspositie van de man gaat hierop terug al moet er bij vermeld worden dat sinds de zondeval deze positie veelal is misbruikt. Verder is het ook zo dat de vrouw, door haar gevoeliger natuur, meer openstaat voor geestelijke misleiding en daarom zal de man de hoofdverantwoordelijke moeten zijn als het gaat om geestelijke zaken in de gemeente.

Ik ben me goed bewust dat een dergelijke argumentatie veel weerstand oproept in deze tijd en wel in het bijzonder bij de zusters. Deze weerstand ontstaat ook doordat men de begrippen gelijkwaardigheid en gelijkheid door elkaar haalt. Man en vrouw zijn volkomen gelijkwaardig maar ze hebben, omdat ze niet gelijk zijn, een duidelijk verschillend takenpakket in de gemeente van Christus.

Ook is er nu evangelische lectuur verschenen waarin nogal afgeweken wordt van de traditionele opvattingen zie bijv. [9] en [10]. Vooral het laatstgenoemde boek dat een tegenhanger lijkt van het klassieke standaardwerk van Piper en Grudem [11] bevat een uitvoerige exegetische onderbouwing (wat nog niet wil zeggen dat deze ook steeds correct is).

Naar mijn mening zal het één en ander in de hedendaagse gemeentepraktijk moeten betekenen dat aan de zusters geen taken moeten worden toebedeeld waarbij ze een lerende en gezaghebbende positie over mannen zouden krijgen. Dat betekent niet dat een vrouw helemaal geen onderwijs zou mogen geven. Onderwijs aan de zusters is natuurlijk steeds mogelijk. Verder onderwees Aquila ook Apollos maar wel samen met haar man (Hand. 19:26). Prediking door een zuster zou ik niet willen uitsluiten vooropgesteld dat er dan niet sprake is van gezaghebbend onderwijs over mannen. Natuurlijk is dit praktisch gezien wat lastig maar niet onrealistisch. Zou heb ik zelf vele jaren geleden de evangeliste Corrie ten Boom een boeiende getuigenisprediking horen houden.

Kan een oudste ook een zuster zijn? In het volgende hoofdstuk komen de qualificaties voor een oudste aan de orde en het lijkt me dat een zuster daar moeilijk aan kan voldoen omdat m.i. daar gesproken wordt over mannen. Maar een oudste moet ook kunnen leren en geestelijk gezag uitoefenen over mannen (Tit. 1:9) en mede hierdoor komt m.i. een zuster niet in

aanmerking voor deze taak. Tegenwoordig stelt men in steeds meer gemeenten oudsten-echtparen aan. Ik heb daar geen moeite mee op voorwaarde dat dan alleen de broeder als oudste ingezegend wordt. Maar de discussie op dit onderwerp gaat door en persoonlijk wil ik er geen breekpunt van maken, ook niet van het aanstellen van gehuwde echtparen als ‘senior pastors’.

In [12] wordt uitvoerig beargumenteerd dat een zuster wel degelijk oudste kan zijn. De schrijvers gaan er van uit dat 1 Tim. 5:2 staat in de context van oudsten en dat presbuteras in deze tekst niet, zoals in de NBG-vertaling, vertaald moet worden met oude vrouw maar met vrouwelijke oudste. Verder leggen de schrijvers uit [13] dat 1 Tim. 5:12 betekent dat de gehuwde vrouw geen onderwijs mag geven aan haar man om hem te domineren. Volledigheidshalve geef ik aan dat dergelijke uitleggingen bestaan, hoewel ik mij er persoonlijk zeker niet in kan vinden.

Vers 15 lijkt wat mysterieus. Pawson [14] suggereert hier dat de betekenis zou kunnen zijn dat als een vrouw een kind baart zij heel dikwijls God aanroept. Als ze dat dan in geloof blijft doen dan zal ze ook behouden worden.

De Studiebijbel [15] koppelt het behouden worden terecht aan vers 15b en ziet het baren en opvoeden van kinderen alleen als de primaire taak van de vrouw. De vertaling van de NBV vind ik in dit verband ongelukkig:

1 Tim. 2:15 Ze zal worden gered doordat ze kinderen baart, als ze tenminste volhardt in het geloof, de liefde en een heilige, ingetogen levenswijze.

Tenslotte, in [16] wordt ook het baren en grootbrengen van kinderen gerekend tot de goede werken’ die horen bij een godvruchtige vrouw. Ze vormen, in zekere zin, ook het bewijs van haar behoudenis mits ze blijft in geloof, liefde en heiliging met ingetogenheid.

2.6 Vragen bij hoofdstuk 2

1. Waarom moeten we vooral ook bidden voor hooggeplaatsten, zelfs als het slechte leiders zijn?

2. Een predikant sprak een tijd geleden voor veel jonge mensen. Hun kleding was wat opzichtig maar daar stoorde hij zich maar niet aan om hen niet ‘onnodig’ te kwetsen en geen verandering voor het evangelie op te werpen? Hoe denkt u hierover?

3. Hoe ziet u 1 Tim. 2:12?

Verwijzingen

1. Gordon D. Fee, *1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 62*

2. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

3. *Ibid*

4. *Ibid*

5. *Ibid*

6. Gordon D. Fee, *1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary*, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 70

7. *Ibid*

8. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

9. Loren Cunningham, David Joel Hamilton met Janice Rogers, *Waarom geen vrouwen?*, Gideon, Hoornaar, Nederland, 2004

10. George en Dora Winstom, *Vrouwen in de gemeente van Christus*, Novapress, Apeldoorn 1997

11. John Piper & Wayne Grudem, *Recovering Biblical Manhood and Womanhood*, Good News Publishers, Wheaton, Illinois 2006

12. George en Dora Winstom, *Vrouwen in de gemeente van Christus*, Novapress, Apeldoorn 1997, pag.418 ev.

13. *Ibid*, pag.251 ev.

14. .David Pawson, *1 Timothy 2*, Audiotapes.

15. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

16. Gordon D. Fee, *1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary*, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 75

3. Oudsten en diakenen 3:1-16

3.0 Inleiding

Het idee van de gemeente is niet van mensen afkomstig maar van God. In Matt. 16:18 zegt Jezus:

En Ik zeg u, dat gij Petrus zijt, en op deze petra zal Ik mijn gemeente bouwen en de poorten van het dodenrijk zullen haar niet overweldigen.

Deze tekst, die verschillende uitleggingen heeft in de commentaren, is de eerste tekst in het NT waar het woord gemeente in voorkomt. In ieder geval is duidelijk dat Jezus het is die Zijn gemeente bouwt. Voor de opbouw van de gemeente zullen we dan ook het Bijbelse patroon moeten volgen.

De meest algemene bestuursvorm voor de gemeente uit het NT is die van opzieners en diakenen. Zie bijv. Fil. 1:1:

1 Paulus en Timoteus, dienstknechten van Christus Jezus, aan al de heiligen in Christus Jezus, die te Filippi zijn, tezamen met hun opzieners en diakenen;

Hier wordt voor opzieners het Griekse woord ‘episkopos’ gebruikt en hetzelfde woord vinden we terug in vers 1. Een ander woord dat in dit verband wordt gebruikt is ‘oudste’ (Gr.: presbuteros). ‘Oudste’ geeft meer de status aan en ‘opziener’ de taak. In Titus 1:5 gebruikt Paulus ‘oudsten’ (Gr.: presbuteros) terwijl hij het twee verzen later weer over ‘opziener’ (Gr.: episkopon) heeft. De twee woorden geven beide hetzelfde ambt weer.

In de gemeentepraktijk wordt een oudste of opziener ook weleens ‘herder’ (Gr.: poimen) genoemd. Dit woord wordt ook gebruikt voor de herder als bedieningsgave in Ef. 4:11. Een herder kan gezien worden als een oudste maar niet elke oudste heeft een herdersfunctie te hebben. In 1 Pet. 5:1-2 komen alle drie de woorden ‘oudste’ ‘opziener’ en ‘herder’ op de één of andere manier voor en hieruit blijkt dat het om dezelfde functie gaat. Een letterlijke vertaling van deze verzen, waarbij het Griekse woord tussen haakjes staat, luidt:

“Oudsten (presbuteros) onder u vermaan ik de medeoudste en getuige van het van Christus lijden de ook van de zullende geopenbaard worden heerlijkheid deelgenoot, hoedt (poimante) de bij u kudde van God, toezicht houdend (episkopountes) niet gedwongen, maar vrijwillig ook niet om schandelijke winst, maar bereidwillig,”

Verder wordt in vers 4 over de ‘opperherder’ (= de Heer Jezus) gesproken en dit sluit aan op de herders (oudsten) uit de vorige verzen.

Het begrip ‘oudsten’ was ook in die tijd niet nieuw. De Romeinen (de Senaat) en ook de Grieken kenden een bestuursvorm met oudsten. De synagogen hadden ook oudsten en een Rabbi was een lerende oudste.

3.1 Voorwaarden voor oudsten

Fee [1] merkt nog op dat Paulus hier niet aan Timoteüs opdraagt om oudsten aan te stellen, iets dat hij wel doet bij Titus (Tit. 1:5). We mogen dus aannemen dat er blijkbaar al oudsten waren, maar, zoals al eerder gezegd, waren daar mogelijk oudsten onder die dwaling verkondigden. Mogelijk geeft Paulus de kwalificaties dan ook om toekomstige oudsten hieraan te toetsen en om dwalende of zich misdragende oudsten af te zetten (zie ook 5:22,24 en 25).

Vers 1 maakt meteen al duidelijk dat het niet verkeerd is om te verlangen naar het ‘oudstenschap’. Het gaat natuurlijk om de innerlijke motivatie: waarom wil iemand oudste zijn? Het valt op dat Paulus hier een opsomming geeft van vooral morele kwalificaties. Er wordt maar één geestelijke kwalificatie genoemd: geen pasbekeerde zijn (6). De geestelijke kwalificaties worden blijkbaar zonder meer verondersteld aanwezig te zijn (liefde, geloof, volharding etc.). Mogelijk heeft dit alles te maken met wat in vers 7 staat: gunstig bekend staan bij de buitenstaanders [2].

Het eerste item op de lijst is: onbesproken zijn. Maar welke man is geheel en al onbesproken? Het zou praktisch iedereen uitsluiten. Fee [3] schrijft daarom in dit verband: observeerbaar gedrag, waarop niets valt aan te merken. Het onbesproken zijn kan ook gezien worden als een samenvattende uitdrukking voor de navolgende lijst met elf items. We geven hiervan een opsomming met enig commentaar:

1. de man van één vrouw

Het gehuwd zijn was in die tijd de normale situatie, polygamie kwam niet veel voor. In rijkere (Griekse) kringen was echter het hebben van een concubine (een soort tweede vrouw, waarmee je echter niet gehuwd was) geen zeldzaamheid. Voor een gelovige (en zeker ook een oudste) is dit verboden.

We kunnen echter het voorschrift niet zo lezen dat een oudste getrouwd moet zijn. De nadruk ligt op ‘één’ [4],[5].

De voorwaarde lijkt ook die gelovige uit te sluiten die na zijn scheiding hertrouwd is [6].

Samenvattend kunnen we zeggen dat een opziener (indien gehuwd) een huwelijksleven moet hebben waarin trouw aan één vrouw een vereiste is. In de maatschappij van die tijd was ontrouw heel gewoon en helaas geldt dat ook voor onze maatschappij.

2. nuchter (Gr.: nephaleon)

Nephaleos (Gr.) betekent hier sober, gematigd, beheerst, vrij van elke vorm van overdadigheid

3. bezadigd (Gr.: sophrona)

Sophron (Gr.) betekent: verstandig of bezonnen. De betekenis ligt dicht bij de vorige, maar het accent lijkt hier meer te liggen bij het verstandelijke.

4. beschaafd (Gr.: kosmion)

Kosmios (Gr.) betekent netjes, eerbaar, ingetogen

5. gastvrij (Gr.: philoxenon)

Philoxenos betekent: hartelijk of gastvrij. Het behoorde tot de Griekse deugden maar het wordt ook in de Bijbel benadrukt (o.a. Rom. 12:13)

6. bekwaam om te onderwijzen (Gr.: didaktikon)

In het Grieks staat hier één woord. Een oudste moet in staat zijn om te leren, maar ook om dwaling te weerleggen

7. niet aan de wijn verslaafd (Gr.: me paroinon)

Letterlijk vertaald: niet een drinker. Let wel, hier staat geen verbod op wijn. Wijn is in de landen rond de Middellandse Zee een ‘vanzelfsprekende’ drank. Een drinker heeft zichzelf dikwijls niet in bedwang en dat is in het bijzonder voor een oudste taboe.

8. niet opvliegend (Gr.: me plekten)

De HSV heeft hier: niet vechtlustig

9. maar vriendelijk (Gr.: all epieike)

10. niet strijdlustig of geldzuchtig (Gr.: amachon, philarguron)

11. een goed bestierder van zijn eigen huis, die met alle waardigheid zijn kinderen onder tucht houdt

Het gezin van de oudste is een weerspiegeling van het karakter van de vader en de moeder

12. geen pasbekeerde zijn

Een pasbekeerde is vaak enthousiast maar mist geestelijke rijpheid. Hij kan gemakkelijk hoogmoedig worden vanwege zijn ‘erebaantje’ en dan in het oordeel van de duivel vallen. Dit kan twee dingen betekenen [7]: 1. Het oordeel dat door satan, als inspirator van de hoogmoed, wordt veroorzaakt of 2: Hetzelfde oordeel ondergaan als de duivel zal ondergaan (uiteindelijk: poel van vuur). Persoonlijk lijkt mij de eerste mogelijkheid het meest waarschijnlijk.

13. Gunstig bekend staan bij de buitenstaanders

Een bijna vanzelfsprekende voorwaarde. De voorafgaande voorwaarden lijken alle hier min of meer mee te maken te hebben, maar je kunt deze voorwaarde ook apart bekijken. Als een oudste ongunstig bekend staat bij buitenstaanders dan krijgt de gehele gemeente met laster te maken met alle narigheid van dien, ook voor de betrokkene zelf.

3.2 Voorwaarden voor diakenen

De diakenen vormen de andere tak van de bestuursvorm van de gemeente. Diakenen assisteren de oudstenraad met betrekking tot de praktische zaken in de gemeente. Hoe nodig is dat! In de eerste gemeente, die sterk groeide, worden op een gegeven moment diakenen aangesteld als antwoord op ‘gemor’ omdat de Grieks sprekende weduwen bij hun dagelijkse verzorging verwaarloosd werden (Hand. 6:1-6). De apostelen stellen daarna zeven diakenen aan (waaronder Stefanus) omdat ze zichzelf willen houden aan de bediening van het woord en van het gebed. En na de aanstelling staat er zo mooi:

Hand 6:7 En het woord Gods wies en het getal der discipelen te Jeruzalem nam zeer toe en een talrijke schare van de priesters gaf gehoor aan het geloof.

Diaken is de vertaling van het Griekse ‘diakonos’ dat ‘dienaar’ betekent.

We zien bij de diakenen soortgelijke kwalificaties als bij de opzieners of oudsten. De woorden ‘evenzo’ en ‘waardig’ laten dit duidelijk uitkomen. In dit verband worden genoemd:

- niet verzot op veel wijn (8)
- niet op winstbejag uit (8). Dit is voor diakenen, die dikwijls met financiën te maken hebben, van bijzonder belang
- mannen van één vrouw (12)
- kinderen en hun eigen huis goed bestieren (12)

Verder staat er bij de diakenen ook nog:

- niet met twee tongen sprekende (recht door zee) (8)
- het geheimenis des geloofs bewarend in een rein geweten (9)

Dit laatste werd in het bijzonder verworpen door Hymeneüs en Alexander (1:20). Overigens geldt voor ons allen dat ons geloof, wil het stabiel blijven, een rein geweten nodig heeft.

Als we de vereisten voor oudsten en diakenen uit 1 Tim. 3 naast elkaar zetten dan is het belangrijkste verschil tussen de twee groepen dat van diakenen geen bekwaamheid tot onderwijzen vereist wordt. Dat maakt ze niet minder geestelijk. Een van de diakenen uit Hand. 6 was niemand minder dan Stefanus. Van hem wordt gezegd dat hij vol van geloof, kracht, genade en Heilige Geest was en dat hij wonderen en grote tekenen deed onder het volk. Later zou hij als martelaar gestenigd worden. Een andere diaken, Filippus gaat op een gegeven moment naar Samaria en predikt daar de Christus en ook daar gebeuren grote wonderen.

Diakenen moeten ook beproefd worden, maar het woordje ‘ook’ suggereert dat dit evenzo voor oudsten geldt. Men zou hier kunnen denken aan een proeftijd, maar meer waarschijnlijk is dat er onderzoek gedaan wordt naar hun handel en wandel (zoals de GNB-vertaling aangeeft). Ook in onze maatschappij is een antecedentenonderzoek gebruikelijk voordat een dienstverband wordt aangedaan.

Vers 11 heeft de bijbeluitleggers voor problemen gesteld, want, wat voor vrouwen worden hier bedoeld? Er zijn twee serieuze mogelijkheden:

- het gaat over de vrouwen van de diakenen
- het gaat over vrouwen die zelf diaken zijn dus: diakonessen

Voor de eerste mogelijkheid pleit de context. Het vers ervoor gaat over diakenen en het vers erna ook. De vraag blijft dan waarom alleen de vrouwen van de diakenen worden genoemd en niet de vrouwen van de oudsten. Een mogelijkheid is [8] dat de diakenen doorgaans jonger waren dan de oudsten en dus ook hun vrouwen. Dergelijke vrouwen zijn dan minder ervaren en krijgen daarom wat speciale instructies.

Voor de tweede mogelijkheid pleit het dat Paulus hier niet spreekt over hun vrouwen (de NIV vertaalt ten onrechte 'their wives') maar de NBG zet 'hun' tussen haakjes. De HSV vertaalt gewoon met 'de vrouwen'. Verder is het zo dat de kwalificaties voor deze vrouwen grofweg gelijk zijn aan die van de diakenen.

De tweede mogelijkheid lijkt mij waarschijnlijker en dat betekent dat we hier te maken hebben met vrouwelijke diakenen oftewel diaconessen (hier is trouwens geen Grieks equivalent voor). In Rom. 16:1 beveelt Paulus Febe, dienaar (Gr.: diakonon) van de gemeente te Kenchreeën, bij de gemeente te Rome aan. Wat ze precies allemaal deed weten we niet maar er staat wel dat ze velen, waaronder ook Paulus zelf bijstand heeft verleend. En wat te denken van

Luk. 8:1: En het geschiedde kort daarna, dat Hij van stad tot stad en van dorp tot dorp trok, verkondigende het evangelie van het Koninkrijk Gods, en de twaalf met Hem, 2 en enige vrouwen, die genezen waren van boze geesten en van ziekten: Maria, met de bijnaam: van Magdala, van wie zeven boze geesten uitgegaan waren, 3 en Johanna, de vrouw van Chusas, de rentmeester van Herodes, en Susanna en vele andere, die hen dienden met hetgeen zij bezaten.

De Heer Jezus en de discipelen hadden gewoon een stuk verzorging nodig, net als wij. Misschien verliezen we dat weleens wat uit het oog. De Bijbel zegt er ook niet zoveel over, maar ik stel me voor dat, afgezien van de dagelijkse voedselbehoefte, de kleren regelmatig gewassen moesten worden (zeker in die warme streken) en er was ook gewoon behoefte aan een bepaalde mate van onderdak. En dan voor een heel team van 13 rondreizende (zeg maar) evangelisten. In ieder geval vond de Heilige Geest het de moeite waard om te vermelden dat er vrouwen waren die hen dienden en er worden zelfs enkelen met name genoemd. Hoe kostbaar is de verzorgende hand van de vrouw. Daar wordt in deze tijd (in overeenstemming met de tijdgeest) vaak wat minachtend over gedaan maar dat is zeker niet in overeenstemming met wat de Bijbel leert.

Vers 13 geldt weer voor de diakenen in het algemeen en de vraag is wat Paulus hier werkelijk bedoeld. De NBV-vertaling geeft deze tekst m.i. wat duidelijker weer:

3:13: Degenen die hun dienst goed verrichten, verwerven aanzien en kunnen door hun geloof in Christus Jezus vrijuit spreken.

Ik heb me afgevraagd waarom deze belofte speciaal aan diakenen wordt gegeven omdat toch in het algemeen geldt dat als je je werk goed doet dat dat meestal respect oplevert. Ik heb nogal eens gehoord dat er gezegd wordt: Respect krijg je niet automatisch, je moet het verdienen en ik denk dat daar veel waars in zit. Juist diakenen kunnen door hun praktische dienstbetoon de aandacht van mensen op zich vestigen. Door goede werken kunnen gemakkelijk bruggen naar mensen geslagen worden, ook naar ongelovigen.

3.3 Dit schrijf ik u...

Timoteüs ontvangt de instructies van Paulus nu al, alhoewel Paulus zelf ook spoedig hoopt te komen. Zeker met het oog op de dwaalleraren of dwalende oudsten is het goed om Gods blauwdruk voor de organisatie van de gemeente van het NT nu al duidelijk voor ogen te hebben.

Paulus beëindigt dit gedeelte met zes verzen die waarschijnlijk afkomstig zijn uit een oude, in die tijd bekende, hymne. Deze zes regels vatten het 'geheimenis van de godsvrucht' samen. Het is, zeker lettend op het vervolg in 4:1, een soort geloofsbelijdenis die hier door Paulus geformuleerd wordt als een krachtige proclamatie tegen alle mogelijke dwaalinvloeden die de gemeente te Efeze bedreigen.

Het eerste vers heeft betrekking op het komen van de Heer Jezus naar onze planeet. Hij werd mens ten behoeve van het menselijk ras. Zijn pre-existentie is hier dus voorondersteld

Het tweede vers maakt duidelijk dat Hij, door de Heilige Geest, goddelijke wonderen kon doen: genezingen, bevrijdingen etc. In het bijzonder bleek zijn goddelijke oorsprong door Zijn opstanding uit de dood (Rom. 1:4).

Hij is verschenen aan de engelen (derde vers). Engelen heetten hem welkom toen Hij weer terug in de hemel kwam, maar ook gedurende Zijn aardse bediening heeft Hij van tijd tot tijd met engelen te maken gehad. Engelen wisten wie Hij werkelijk was.

De laatste drie verzen spreken voor zich. Nu zit de Heer Jezus, na Zijn aardse bediening te hebben volbracht nu aan de rechterhand Gods (Mark. 16:19). De uitvoering van de grote opdracht (Mark. 16:15) is nog steeds gaande en gaat door totdat het evangelie is verkondigd aan alle volken (Matt. 24:14).

3.4 Vragen bij hoofdstuk 3

1. Iemand in een gemeente merkte op: Deze gemeente telt zoveel leden en toch kunnen we moeilijk goede oudsten vinden. Wat kan hiervan, volgens u, de oorzaak zijn?

2. In Lukas 8:2 en 3 gaat over vrouwen die Jezus en de discipelen dienden met hetgeen zij bezaten. Ziet u voor uzelf hier een toepassing in?

3. Er is nog steeds discussie gaande of een vrouw nu wel of niet oudste kan worden. Welke Bijbelse argumenten pleiten hier naar uw mening voor en welke tegen? Hoe gaat u om met andersdenkenden (wat dit onderwerp betreft) in uw gemeente?

Verwijzingen

1. Gordon D. Fee, *1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary*, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 78

2. *Ibid*, pag. 78

3. *Ibid*, pag. 80

4. *Ibid*, pag. 80

5. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

6. *Gordon D. Fee, 1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 80*

7. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

8.. *Ibid*

4. Gezonde leer en voorbeeld tegenover dwaalleer 4:1-16

4.0 Inleiding

Een herder die een schaapskudde leidt moet de kudde voorzien van goed voedsel maar tegelijkertijd ook bescherming bieden tegen gevaren. De uitdrukking ‘een wolf in schaapskleren’ geeft al aan hoe de vijand doorgaans de schaapskudde belaagt. Hij begeeft zich onder de schapen, maar wel in een passende vermomming, zodat zijn ware identiteit niet bekend wordt.

Ook in Efeze waren wolven actief geworden, mogelijk van buitenaf, maar in ieder geval ook van binnenuit. Dit laatste is een vervulling van wat Paulus profeteerde in Hand. 20:30

Hand. 20:30 en uit uw eigen midden zullen mannen opstaan, die verkeerde dingen spreken om de discipelen achter zich aan te trekken.

Paulus waarschuwt Timoteüs hiervoor en tegelijkertijd geeft hij aan hoe hij zich hier tegenover op moet stellen.

4.1 Misleiding door dwaalgeesten

Vers 1 is al gelijk veelzeggend. De Heilige Geest maakt Paulus nadrukkelijk duidelijk (tegenwoordige tijd!) dat in latere tijden sommigen zullen afvallen van het geloof. Er staat niet bij hoe de Heilige Geest dit aan Paulus duidelijk maakte. Sprak Hij heel persoonlijk tot Paulus, of was er op een andere manier sprake van de één of andere geestesuiting? Het eerste lijkt me het meest waarschijnlijk, hoewel ook beide mogelijk zijn. Wanneer we niet zeker ervan zijn of we de stem van de Heilige Geest goed verstaan dan wil God vaak ook nog op andere wijzen iets verduidelijken. Verder staat er over de wijsheid van boven:

Jak. 3:17 Maar de wijsheid van boven is vooreerst rein, vervolgens vreedzaam, vriendelijk, gezeggelijk, vol van ontferming en goede vruchten, onpartijdig en ongeveinsd.

Waarom sprak de Heilige Geest tot Paulus? Ik geloof dat de Heilige Geest dit deed om Paulus, en via Paulus ook Timoteüs, te wijzen op de gevaren die de gemeente te Efeze bedreigden zodat ze ook passende maatregelen konden nemen. ‘Latere tijden’ heeft niet zozeer betrekking op letterlijk ‘latere tijden’ maar vooral ook op de tegenwoordige situatie. De vertaling is dus, in zekere zin, wat misleidend. Paulus beseftte dat hij al in de ‘eindtijd’ leefde [1]. Vergelijk dit ook met de uitdrukking ‘laatst der dagen’ uit Heb. 1:1.

Afvallen van het geloof is alleen mogelijk als je ‘in het geloof’ bent geweest. Je kunt dus, door een verkeerde leer te volgen, afvallen van je geloof (2 Tim. 2:18). De leer is dus wel degelijk belangrijk en daarom moet Timoteüs ook toezien op de leer (4:16). Wat hield deze dwaalleer in dit geval in? In dit geval worden genoemd: het verbod op het huwelijk en het genieten van spijzen. Het wijst op een ascetische levenshouding die hoort bij de z.g. gnostici. Dergelijke lieden hechtten veel waarde aan kennis, maar het materiële, lichamelijke en het

stoffelijke werd veelal veracht. Hoe kon een dergelijke leer de gemeente binnenkomen? De uiteindelijke oorsprong is: satan en zijn demonen. Zij zijn het die de dwaalleer inspireren, maar ze hebben wel kanalen nodig om hun verwoestende werk te kunnen uitvoeren. Degenen die dergelijke dwalingen propageren zijn mensen die in hun geweten gebrandmerkt zijn. Dit kan twee zaken betekenen [2]:

- ze luisteren al lang niet meer naar de stem van de Heilige Geest waardoor hun geweten is dichtgeschroeid of:
- hun geweten heeft het brandmerk van satan gekregen

Wat ook de juiste verklaring is, duidelijk is in elk geval dat het geweten niet meer functioneert zoals het behoort. De desbetreffende lieden zijn nu kanalen geworden voor dwaalgeesten, wat ze uiterlijk laten zien is slechts schijn.

Overigens wel een waarschuwing voor gelovigen: zonde die niet beleden en opgeruimd wordt kan het geweten ineffectief maken en hierdoor kan een invalspoort voor demonen ontstaan.

4.2 Alles wat God geschapen heeft is goed

In 1 Kor. 10:31 staat:

31 Of gij dus eet of drinkt, of wat ook doet, doet het alles ter ere Gods.

Als christenen zijn we dit ‘idee’ bij ons eten en drinken een beetje kwijtgeraakt. De betekenis van de verzen 3b, 4 en 5 heeft hier veel mee te maken, ook al verklaart het niet alles. Wat moeten we bijvoorbeeld met:

want het (alles wat God geschapen heeft) wordt geheiligd door het woord Gods en door gebed?

Mogelijk moeten we ‘het geheiligd worden door het woord Gods’ uitleggen als dat God het in Zijn Woord ‘goed verklaart’ (Gen. 1:31) en ‘door gebed’ als ons dankbare antwoord op het gebruik ervan. ‘Heiligen’ heeft hier de betekenis van ‘aan God wijden’ en dan zijn we weer (ongeveer) bij de betekenis van 1 Kor. 10:31. Samenvattend:

Het gewijd aan God zijn (geheiligd zijn) blijkt uit twee zaken:

- het woord van God, hij heeft het hiertoe gemaakt (vaststaand feit)
- ons gebed als dankbare aanvaarding van bijv. het voedsel (onze kant van de zaak)

4.3 Oefen u in de godsvrucht

Vers 6 begint met: Als gij dit de broeders voorhoudt.... Wat wordt er bedoeld met dit? Je zou kunnen denken aan de inhoud van de verzen 3b tot en met 5 maar het is meer waarschijnlijk dat Paulus het gehele onderwijs vanaf 2:1 op het oog heeft. Steeds wanneer Paulus een stuk onderwijs aan Timotheüs heeft behandeld, zegt hij hem om dit ook aan de gemeente door te geven.(vgl. 3:14-15; 4:11) [3].

In de rest van het gedeelte tot en met vers 16 richt Paulus zich persoonlijk tot Timoteüs. Het tegengaan van dwalingen en het geven van goed onderwijs is één ding, maar hij zal ook aan zijn eigen geestelijk leven aandacht moeten schenken. Een geestelijk werker die ‘slordig’ omgaat met zijn eigen geestelijk leven ondergraaft zijn geloofwaardigheid. Het beste onderwijs dat je kunt geven is altijd je eigen voorbeeld. Daarom schrijft Paulus ook aan Timoteüs:

4:8: Oefen u in de godsvrucht

Paulus, die als contrast hier ‘onheilige oude vrouwenpraat’ gebruikt (mogelijk verspreid door de dwaalleraren) definieert niet wat hij onder ‘oefen u in de godsvrucht verstaat’, maar uit het vervolg blijkt wel duidelijk wat dit inhoudt.

Godsvrucht is de vertaling van het Griekse woord ‘eusebeia’. Letterlijk betekent het: zeer toegewijd zijn. Vine’s [7] definieert het als: “de vroomheid, die, gekenmerkt door een God-gerichte houding, datgene doet wat Hem behaagt”

Paulus noemt de uitspraak ‘oefen u in de godsvrucht’ ook een betrouwbaar woord (een zegswijze die we ook in 1:15 en 3:1 tegenkomen) die alle aanneming waard is. Het oefenen in de godsvrucht is niet tevergeefs omdat het alles te maken heeft met de levende God die alleen echt leven kan geven in heden en in toekomst. Opvallend is dat God hier wordt aangeduid als een Heiland voor alle mensen maar wel in het bijzonder voor de gelovigen.

Verhelderend vind ik de vertaling van Het Boek:

4:8 Benut je tijd en energie om geestelijk in conditie te blijven.

De oefening van het lichaam is, hierbij vergeleken, heel wat minder nuttig.

4.4 Beveel en leer dit

Het oefenen in de godsvrucht is niet alleen voor Timoteüs zelf maar ook voor de gehele gemeente. Timoteüs moet dit (in het bijzonder vers 8, maar mogelijk ook alles vanaf 2.1) behalve gewoon leren ook bevelen, dus, met gezag aan de gemeente overbrengen. In onze tijd wordt gezag niet vanzelfsprekend aanvaard, ook in gemeentes niet. Dat gezag uitoefenen ook voor Timoteüs een probleem zou kunnen zijn blijkt uit het volgende. Door zijn relatief jonge leeftijd zal hij niet op een ‘vanzelfsprekende wijze’ gemakkelijk gezag verwerven. Zijn gezag zal van God moeten komen anders is het niet echt geestelijk gezag. God verleent zijn gezag aan degenen die Hem gehoorzamen en dat heeft dus alles te maken met het geestelijk leven van de betrokkene.

4.5 Voorschriften voor Timoteüs

In de volgende verzen geeft Paulus een aantal voorschriften aan Timoteüs die alle te maken hebben met het oefenen in de godsvrucht. We zetten deze voorschriften hier op een rijtje:

- wees een voorbeeld voor de gelovigen in woord, in wandel, in liefde, in geloof en in reinheid

Vanzelfsprekende voorschriften, maar Fee [4] contrasteert ze veelal met die van de valse leraren. In woord, maar niet in allerlei argumenten (1:7), in liefde en geloof en dus niet zoals de valse leraren (1:5 en 6), in reinheid en dit in tegenstelling tot het valse ascetisme (4:3). Reinheid heeft ook te maken met totale levensheiliging en niet alleen met seksuele reinheid [5]. Wat dit laatste betreft geeft Paulus ook een waarschuwing aan Timoteüs in de omgang met jonge zusters (5:2).

- leg je toe op het voorlezen, het vermanen en het leren

We geven hier verschillende vertalingen:

...moet je je toeleggen op het voorlezen uit de Schrift, op de prediking en het onderricht (NBV)

...op de voorlezing van de Schrift, en op het aansporen en het onderrichten van de medegelovigen (GNB).

...voorlezen, met het vermanen, met het onderwijzen (HSV)

Voor het tweede woord (Gr.: Parakleseï) zijn in dit verband verschillende vertalingen mogelijk. Het voorlezen betrof gedeelten uit het OT en misschien ook bepaalde brieven van Paulus uit het NT die al in omloop waren. Het gaat hier om exemplaren die met de hand waren geschreven en deze zullen in verband met hun kostbaarheid in het algemeen niet tot het bezit van gemeenteleden gehoord hebben. Het vermanen kan gezien worden als de toepassing van het voorgelezene terwijl het leren mogelijk meer betrekking het op de geloofsleer [6].

- veronachtzaam de gave in u niet

Dit vers houdt natuurlijk direct verband met het voorgaande vers. Timoteüs had een gave ontvangen maar om welke gave het precies gaat weten we niet. Mogelijk betrof het de gave van onderwijs (Rom. 12:8). Via een profetie werd duidelijk gemaakt dat Timoteüs deze gave van de Heilige Geest had ontvangen en het opleggen van handen van de oudsten is de menselijke bevestiging hiervan.

- behartig deze dingen, leef erin

Timoteüs dient zich hieraan toe te wijden zodat hij vooruitgaat. De gemeenteleden zullen dit opmerken en toenemend respect voor hem krijgen.

- ziet toe op uzelf en op de leer, volhard in deze dingen

Deze instructie lijkt, zeker wat het eerste punt betreft, een samenvatting van de voorafgaande voorschriften. Dat hij ook op de leer moet toezien is gezien het gevaar van de dwaalleraren vanzelfsprekend. Een bijzondere belofte hierbij is dat, als hij deze voorschriften in acht neemt, niet alleen zelf op de goede weg blijft maar ook zijn toehoorders. Welk een zware verantwoordelijkheid hebben geestelijke leiders!

4.6 De toepassing voor ons

Het oefenen in de godsvrucht is natuurlijk voor elke christen een ‘must’ ook al ligt er wel een bepaald accent bij geestelijke leiders. Hun voorbeeld is erg zwaarwegend.

We kijken nog even naar de vertaling van Het Boek:

*4:8 Benut je tijd en energie om geestelijk in conditie te blijven. Lichaamsoefening is niet zo nuttig, maar de oefening van de geest is juist wel erg nuttig; het heeft een goede uitwerking op alles wat je doet. Dat zal je niet alleen in dit leven helpen, maar ook in het toekomstige.
9 Dit is de waarheid, die iedereen zou moeten aannemen.*

Deze tekst maakt wel duidelijk waarom het gaat, maar toch heeft een dergelijke (populaire) vertaling ook een nadeel. Ze kan gemakkelijk door degenen, die niet met Bijbelstudie vertrouwd zijn, worden opgevat in esoterische zin. Occultisten, mystici etc. hechtten ook veel waarde aan het geestelijk in conditie blijven, maar dat heeft niets te maken met het leven in verbondenheid met Jezus. Een godvruchtig leven is een leven in verbondenheid met God en de Heer Jezus en daaraan zijn grote beloften verbonden voor heden en toekomst. Ook al is het niet steeds een gemakkelijk leven (omdat we in een godsvijandige wereld leven) het is wel een rijke vorm van leven die God in principe voor ieder mens bedoeld heeft. Iedereen zou dit leven moeten grijpen, maar helaas zijn het er relatief weinigen.

Wat betekent het één en ander nu voor de toegewijde christen in het leven van alledag? Hoe oefent hij/zij zich dagelijks in de godsvrucht? Ik zou hier twee zaken willen noemen:

- Leid een gedisciplineerd leven van woord en gebed

Als we in het woord blijven en ook volharden in het gebed (Kol. 4:2) dan kan de Heilige Geest ons leiden. Onze geestelijke ogen blijven open en we zijn waakzaam.

- Woeker met datgene wat de Heer je heeft toevertrouwd. Of het nu gaat om natuurlijke gaven, geestelijke gaven, geld of wat dan ook. doe er iets mee tot eer van Zijn Naam! Ook Timoteüs werd opgeroepen de in hem aanwezige geestesgave niet te veronachtzamen (4:13).

De balans is hier voorondersteld. Natuurlijk, moet je je gewone werk ook goed doen (als voor de Here en niet voor mensen, Kol. 3:23) en is er tijd nodig voor huwelijk, gezin (indien aanwezig) en ontspanning. Het juk van de Heer Jezus is nog steeds zacht en Zijn last is nog steeds licht (Matt. 11:30).

4.7 Vragen bij hoofdstuk 4

1. Kan, naar uw mening, een christen die oprecht leeft, terecht komen in dwaalleer? Geef uw commentaar

2. Hoe oefent u zich in de godsvrucht en wat houdt volgens u de belofte van leven in het heden in (4:8)?

3. In 4:14 staat: Veronachtzaam de gave in u niet.... Dit werd tegen de toegewijde Timoteüs gezegd. Weet u welke gave u ontvangen hebt en zo ja en hoe gaat u daar mee om? Heeft elke christen wel een gave (van de Heilige Geest) ontvangen?

4. Waarom moeten we ook toezien op onszelf (4:16)?

Verwijzingen

1. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

2. *Ibid.*

3. *Ibid*

4. *Gordon D. Fee, 1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 107*

5. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

6. *Ibid*

7. *W.E.Vine, Merril F. Unger, William White, Jr., Vine's Expository Dictionary of Biblical Words. Thomas Nelson Publishers, New York 1985, pag.272*

5. Weduwen en oudsten 5:1-25

5.0 Inleiding

In dit hoofdstuk komen hoofdzakelijk twee groepen mensen binnen de gemeente aan de orde: weduwen (3-16) en oudsten (17-25). In de eerste twee verzen geeft Paulus Timoteüs aanwijzingen voor het vermanen van diverse leeftijdsgroepen binnen de gemeente.

5.1 Omgang met diverse groepen

Timoteüs was van nature wat timide en zal het waarschijnlijk moeilijk gevonden hebben om gemeenteleden wat vermanend te moeten toespreken. In de eerste twee verzen geeft Paulus hier (vanzelfsprekende) aanwijzingen voor. We kunnen ons nog afvragen of het vermanen uit vers 1 wel de juiste vertaling is voor het Griekse werkwoord ‘parakaleo’ dat hier gebruikt wordt. Dit kan immers verschillende dingen betekenen: aansporen, bemoedigen, troosten, smeken ... Uit de context (wordt niet heftig) blijkt dat vermanen hier een goede vertaling is.

Bijzonder is de aanwijzing voor het vermanen van jonge vrouwen: als zusters, in alle reinheid. De ongehuwde en jonge Timoteüs zal hier best eens moeite mee gehad hebben.

5.2 De weduwen

Een aparte groep in de gemeente vormden de weduwen. In die tijd waren de sociale voorzieningen niet zoals nu in de Westerse landen en dat betekende dat de weduwen een kwetsbare groep waren. Uit de Bijbel blijkt Gods bijzondere zorg voor weduwen en wezen, bijv.:

Psalm. 68:5 Hij is de vader der wezen en de rechter der weduwen, God in zijn heilige woning;

Jak. 1:27 Zuivere en onbevleete godsdienst voor God, de Vader, is: omzien naar wezen en weduwen in hun druk en zichzelf onbesmet van de wereld bewaren.

Veelal waren de weduwen aangewezen op hun familie, maar hoe wat dat in de gemeente?

Vers 4 spreekt over het ‘in ere houden’ van weduwen. Het woord ‘tima’ dat hier gebruikt wordt wijst niet in eerste instantie op eerbetoon, maar wel op de betaling die ze ontvingen vanuit de gemeentekas [1]. Dit geldt alleen voor de vrouwen die ‘waarlijk’ weduwen zijn en in het vervolg wordt ‘gedefinieerd’ aan welke eisen dergelijke weduwen moesten voldoen. We zetten deze voorwaarden op een rijtje:

- heeft geen eigen familie die voor haar kan zorgen (volgt uit 4,16)
- ze is een godvruchtige vrouw met een goede staat van dienst (9,10)
- niet beneden de zestig (9)

Verder lijkt het erop dat ware weduwen een bepaalde bediening kregen, dus een (soort) diacones werden en daarvoor ook financiële ondersteuning ontvingen [2], [3]. Het ‘in aanmerking komen’ van vers 9 lijkt daarop te wijzen, oorspronkelijk staat er zelfs dat ze opgenomen werden in een lijst. Het maakt dan ook duidelijk waarom jonge weduwen voor zo’n bediening afgewezen moeten worden (11). Door hun verlangen naar een huwelijk, zouden ze hun belofte voor de bediening van diacones moeten breken en dan een oordeel over zich halen (12). Daarom is het ook te begrijpen dat Paulus jonge weduwen zelfs min of meer beveelt om weer te huwen omdat anders het gevaar van ‘leegloop’ te groot wordt.

We schenken nog even aparte aandacht aan twee verzen: 8 en 16, eerst vers 8.

Uit de grondtekst valt niet op te maken of het hier om een man of een vrouw gaat, hoewel alleen de NBG-vertaling ‘aanneemt’ dat het om een vrouw gaat. Het zou een welvarende weduwe kunnen zijn, die nog kinderen heeft (tekstverband met 6) of een kind of kleinkind dat weigert voor zijn ouders of grootouders te zorgen (tekstverband met 4) [4]. Veel doet het er ook niet toe, het gaat erom dat familieleden hun verantwoordelijkheid nemen voor hun naaste familieleden die zorg nodig hebben.

In vers 16 gaat het over een gelovige vrouw (maar ook hier blijkt niet uit de grondtekst of het om een man of een vrouw gaat) die weduwen bij zich heeft. Waarschijnlijk moeten we denken aan een welvarende vrouw zoals Lydia (Hand. 16:14,15) en Chloe (1 Kor. 1:11), die mogelijk weduwen in hun huis opnamen [5]. Paulus beveelt dan aan dat zo’n vrouw voor de ondersteuning van weduwen zorgt zodat de gemeente hier niet door bezwaard wordt en de werkelijke weduwen (die verder geen financiële ondersteuning genieten) kan ondersteunen.

5.3 De oudsten

Vervolgens komt de andere groep, de oudsten, weer ter sprake. In vers 1 wordt gesproken over oudsten die goede leiding geven (want dat was blijkbaar niet het geval voor elke oudste te Efeze, we zezen hier al eerder op). Timoteüs (en de gemeente) moeten hen dubbel eerbewijs geven. Het Griekse woord ‘time’ kan zowel eerbewijs als ereloon betekenen, maar uit het vervolg (en ook uit 3) blijkt dat in ieder geval ook loon bedoeld is. De zegswijze over de dorsende os is afkomstig uit Deut. 25:4. Een dorsende os moet goed kunnen eten, anders kan hij niet werken. Zo moet ook de arbeider in Gods Koninkrijk kunnen leven van het werk dat hij doet. De uitdrukking ‘de arbeider is zijn loon waard’ komt niet uit het OT maar het zijn de woorden van de Heer Jezus uit Matt. 10:10 of uit Luk. 10:7. Blijkbaar waren er al handgeschreven geschriften van de evangeliën in omloop.

Het eerbewijs gold in het bijzonder de oudsten die zich belastten met prediking en onderricht. Deze taak is extra zwaar. Blijkbaar waren er dus twee categorieën oudsten: gewone (bestuurlijke) oudsten en de lerende oudsten. We nemen aan dat dubbel eerbewijs niet letterlijk het dubbele loon betekent maar meer iets in de zin van: extra goed betaald.

In onze tijd komen betaalde oudsten niet zoveel meer voor, maar in die tijd was ‘oudste zijn’ een dusdanig zware taak dat daarnaast in het algemeen geen gewone werkkring meer mogelijk was. Dergelijke oudsten moesten dan wel door de gemeente betaald worden.

De volgende verzen tot het einde van dit hoofdstuk hebben ook te maken met oudsten hoewel ze ook wel op niet oudsten kunnen worden toegepast.

Een aanklacht tegen een oudste mag niet worden aangenomen tenzij er twee of drie getuigen zijn. Dit is niet nieuw in de Bijbel, het komt al voor in de wet van Mozes:

Deut. 19:15: ...op de verklaring van twee of drie getuigen zal een zaak vaststaan.

Verwijzingen uit het NT zijn: 2 Kor. 13:1, Joh. 8:17 en Heb. 10:28. Op deze manier wordt een oudste beschermd tegen laster. Voor gemeentetucht geldt dat twee of drie broeders nodig zijn (ook al zijn het geen getuigen) om een gemeentelid van zijn dwaalweg te doen terugkeren (Matt. 18:15-18).

Het volgende vers gaat over wie in zonde leven. De werkwoordvorm geeft aan dat men doorgaat met zondigen, het gaat dus niet om één enkele zonde. Dergelijke oudsten (maar ook dit is toepasbaar op gewone gemeenteleden, zie Matt. 18:17) moeten in het openbaar (in ieder geval met de andere oudsten [6]) bestraft worden opdat er ontzag komt voor God en Zijn heiligheid.

Een dergelijke tuchtmaatregel heb ik nog nooit in werking gezien en het lijkt me ook moeilijk om die uit te voeren. Aan de andere kant leidt het ontbreken van tucht tot veel slapte in de gemeente en dat is evenmin weinig aantrekkelijk. Overigens, het lijkt erop dat Timoteüs nauwelijks keus had. De uitdrukking die Paulus in vers 21 gebruikt is nogal een sterke uitdrukking. Hij moet deze instructie uitvoeren zonder vooroordeel of partijdigheid wetende dat zijn handelwijze ook door Christus en de uitverkoren engelen gevolgd wordt.

Vers 22 en 24 horen bij elkaar, vers 23 wordt aan het slot van dit hoofdstuk behandeld. Duidelijk is in elk geval dat Timoteüs niet snel moet overgaan tot het aanstellen van nieuwe oudsten (handen opleggen). Hij zou dan, indien er zonde is, op de één of andere manier hierbij betrokken kunnen raken en/of medeverantwoordelijk worden voor hun levenswijze. Er is meestal tijd nodig om te weten te komen of iemand werkelijk leeft naar Gods normen. Bepaalde zonden zijn dikwijls niet direct zichtbaar. Moeilijker te begrijpen, wat mij betreft, is de functie van vers 25. Dit vers vormt een ‘tegenpool’ van vers 24. Sommige goede werken zijn direct duidelijk terwijl anderen meer tijd nodig hebben om zichtbaar te worden. Maar waarom voegt Paulus dit vers toe? Fee [7] suggereert dat het wachten van Timoteüs met het aanstellen van oudsten ook nog het positieve effect heeft dat de goeden uiteindelijk naar voren komen.

Vers 23 lijkt niet echt te passen in dit gedeelte. Van het aanstellen van oudsten en het zichzelf rein houden ‘springt’ Paulus naar het gebruik van een weinig wijn voor uw maag en uw gedurige ongesteldheden. Fee [8] suggereert dat het ‘zich rein houden’ beslist niet impliceert dat hij geen wijn zou mogen gebruiken zoals de valse ascetische leraren willen doen geloven. Integendeel een ‘weinig’ wijn zou goed voor Timoteüs zijn, het diende in die tijd ook voor medicinale doeleinden. In [9] wordt ook nog de mogelijkheid geopperd dat het water te Efeze vervuild zo zijn en slecht voor de toch al wat zwakke gezondheid van Timoteüs en dat hem daarom aangeraden werd dit water niet meer te gebruiken. In de Griekse grondtekst staat namelijk letterlijk: Niet meer drink water maar wijn weinig gebruik.... Het ‘alleen’ is in

verschillende vertalingen toegevoegd. Persoonlijk lijkt het me echter wat onwaarschijnlijk dat Timoteüs voortaan alleen wijn gebruikte in plaats van water. In het bijzonder komt me de toevoeging van ‘een weinig’ dan wat vreemd over.

5.4 Vragen bij hoofdstuk 5

1. Wat is volgens 1 Tim. 5 een ware weduwe? Heeft dit ook een hedendaagse toepassing (er zijn immers sociale uitkeringen) voor onze gemeenten?
2. Waarom wil Paulus dat jonge weduwen huwen?
3. Vers 17 gaat over goede oudsten. Hoe zou u het dubbel eerbewijs naar deze tijd vertalen? Hoever mag het gezag van een oudste gaan, bijv. mag een oudste van u ‘verlangen’ dat u uw lidmaatschap van de sportvereniging opgeeft om meer tijd te kunnen geven aan de gemeente?
4. Stel dat u oudste bent in een gemeente. Hoe en wanneer kunt u dan 1 Tim. 5:20 toepassen?

Verwijzingen

1.. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

2. *Ibid.*

3. *Gordon D. Fee, 1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, page. 119*

4.. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

5. *Gordon D. Fee, 1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, page. 124*

6. *Ibid, pag.130*

7. *Ibid, pag.133*

8. *Ibid., pag.132*

9.. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

6. Het gevaar van rijkdom 6:1-21

6.0 Inleiding

In de eerste twee verzen geeft Paulus nog een instructie met betrekking tot de slaven, terwijl in de rest van dit hoofdstuk voornamelijk het gevaar van de rijkdom aan de orde komt. In de laatste twee verzen vat Paulus de twee kernpunten van de brief samen: Timoteüs blijf geestelijk bij de les en wees gewaarschuwd voor dwaalleringen.

6.1 Slaven

In het Romeinse rijk waren zo'n zestig miljoen slaven en velen van hen werden slecht behandeld. Het merendeel van de gemeenten in de eerste paar eeuwen bestond uit slaven en het is opvallend dat Paulus hen niet aanspoort om vrij te komen. Integendeel, hij draagt hen zelfs op goede slaven te zijn zodat de naam van God en de leer geen schade lijden. De slaven die dit in acht namen zullen ongetwijfeld gunstig zich onderscheiden hebben van anderen.

In onze tijd bestaat, in de 'beschaafde' landen de slavernij niet meer. maar de toepassing voor ons is duidelijk. Werknemers zullen naar hun superieuren een houding van respect moeten tonen en hun werk doen als voor de Here (Kol. 3:23). Protesten ed. zullen steeds het karakter moeten hebben van appelleren en niet rebelleren (maar hoe anders is dit nu in onze maatschappij). Vergelijk de houding van Daniël toen hij door God in het gelijk werd gesteld tegenover Darius:

Dan. 1 6:21 Toen sprak Daniel tot de koning: O, koning, leef in eeuwigheid!

Vers 2a geeft waarschijnlijk de reden aan dat Paulus instructie geeft over de slaven. Het gevaar bestond dat ze minder respect zouden tonen voor hun meesters als dezen ook gelovigen zouden zijn. In dat geval beveelt Paulus hen zelfs om nog betere slaven te zijn. Timoteüs moet in deze zin ook leren en vermanen. Ook hier is het niet helemaal duidelijk waarop dit betrekking heeft. Op de eerste twee verzen van hoofdstuk 6, of op alles vanaf 5.3 of mogelijk nog eerder? Hoe dan ook, Timoteüs moest al deze zaken leren aan de gemeente.

6.3 Valse motieven

De verzen 3 tot en met 10 gaan over valse leraren. Waarschijnlijk moeten we denken aan leraren met een joods-gnostische achtergrond [1]. Over hen worden verschillende zaken gezegd:

- ze verkondigen een andere leer en voegen zich niet naar de gezonde woorden van de Heer Jezus (3)

- ze veroorzaken nijd, geharrewar, twist, lastering etc.(4)
- ze zijn niet meer helder van denken en het spoor der waarheid bijster (5)
- ze beschouwen de godsvrucht als iets winstgevents, maar op de verkeerde manier (6,7).

Juist in dat laatste ligt de wortel van de moeilijkheden: ze willen rijk zijn. In die tijd waren er ook rondreizende predikers die zich voor hun ‘diensten’ goed lieten betalen. Velen waren echter meer uit op persoonlijk gewin dan op dienstbaar zijn aan de heiligen.

Let wel, niet het rijk zijn is zonde (zie vers 17, 18 en 19) maar wel het rijk willen zijn. Ook is het geld niet de wortel (beter: een wortel, het bepaald lidwoord staat er in de grondtekst niet bij) van alle kwaad maar wel de zucht naar geld. Het laatste kan, indien men zich hiervan niet bekeerd, tot gevolg hebben dat men wegzinkt in verderf en ondergang. Dat is nogal wat! Ook gebruikt Paulus de uitdrukking ‘hebben zich met vele smarten doorboord’. Dat laatste betekent dat ze ‘weinig plezier’ hebben beleefd aan hun verlangen naar meer geld. Verder zijn ze ook nog van het geloof afgedwaald. Let wel, het gaat hier over dwaalleraren, maar je kunt het ook toepassen op hen die ze, in hun val, meeslepen.

Het gaat steeds om het motief: waarom doen we de dingen die we doen? Een evangelist of leraar kan een prima boodschap hebben en zelfs, in zekere zin, goede resultaten, maar waardoor wordt hij innerlijk gemotiveerd? Gaat het hem om opbouw van de heiligen of wordt hij gemotiveerd door geld, eer of het andere geslacht? God alleen kent het hart van ieder mens en de Heer Jezus waarschuwt:

Mattheüs 7:15 Wacht u voor de valse profeten, die in schapevacht tot u komen, maar van binnen zijn zij roofgierige wolven.

Een goed boek in dit verband is “Lead us not into temptation” van Don Basham [2].

6.3 Wat Timoteüs hier tegenover moet stellen

Timoteüs dient zich tegenover de handelwijze van de dwaalleraren tweeledig op te stellen:

- ontvlucht deze dingen
- jaag naar gerechtigheid, godsvrucht, geloof...

Opvallend is, dat Paulus tegen Timoteüs zegt dat hij deze dingen moet ontvluchten. Dat betekent dat Timoteüs niet bij voorbaat immuun was voor verleidingen. Niet voor niets zegt Paulus tot Timoteüs:

4:16 Ziet toe op uzelf...

Wat wordt er bedoeld met ‘deze dingen’? Mijns inziens vooral het streven naar rijkdom en alles wat er nog verband mee houdt, dus ook de niet gezonde woorden, haarkloverijen etc.

Niet alleen moet Timoteüs een aantal zaken ontvluchten, hij moet zich ook uitstrekken naar een aantal positieve zaken zoals gerechtigheid, godsvrucht, geloof etc. De tekst spreekt over jagen naar..... Dit doet ook denken aan :

Heb. 12:14 Jaag naar vrede met allen en naar de heiliging.....

Laten we de verschillende positieve zaken eens één voor één bekijken. Timoteüs moet jagen naar:

- gerechtigheid

Natuurlijk niet de gerechtigheid als gave op grond van het geloof in Christus (Rom. 3:21,22) maar wel de gerechtigheid in de dagelijkse handel en wandel.

- godsvrucht

We wezen hier al op bij 1 Tim. 4:8.

- geloof

Persoonlijk zie ik ‘geloof’ hier als vrucht van de Geest. Het Griekse woord in de grondtekst is ‘pistis’ wat zowel met ‘vertrouwen’ of ‘trouw’ als met ‘geloof’ vertaald kan worden. In Gal. 5:22 is het met ‘trouw’ vertaald terwijl de HSV en de NBV beide ‘geloof’ hebben. Duidelijk is dat vertrouwen en geloof met elkaar te maken hebben. Jagen naar geloof betekent dat ik me inspan om God beter te leren kennen. Hierdoor groeit mijn vertrouwen op God en dan durf ik steeds grotere dingen van Hem te verwachten. We moeten dit geloof wel onderscheiden van ‘de gave van geloof’ (1 Kor. 12:9). Dat is het geloof dat God mij instantaan kan toebedelen op het moment dat ik het nodig heb bijv. het uitspreken van genezing over een verlamde.

- liefde

Liefde als vrucht van de Geest. We kunnen ook de liefde najagen (1 Kor. 14:1). Het betekent dat we ons inspannen om anderen liefde te bewijzen.

- volharding

Het Griekse woord is ‘hupomone’. Het betekent standvastig blijven in het geloof ondanks de omstandigheden. Hoe nodig hebben we dat!

- zachtzinnigheid

Hier had ook kunnen staan: zachtmoedigheid, mildheid of vriendelijkheid. Timoteüs zal dit vooral nodig hebben gehad bij zijn onderwijs (zie 2 Tim. 2:25) [3].

Verder staat er:

- strijd de goede strijd van het geloof

Dit kun je wel opvatten als een samenvatting van vers 11. Het betekent het ontvluchten van... en het najagen van... maar ook het vasthouden aan de juiste leer in weerwil van de dwaalleraars en misschien ook nog wel de strijd om het geloof aan het evangelie (Fil. 1:27).

De werkwoordsvorm ‘agonizou’ geeft aan dat het om een blijvende strijd gaat [4]. Elke christen krijgt er in meerdere of mindere mate mee te maken. Eigenlijk gaat dit vers volkomen in tegen de gedachte dat als je ‘eenmaal behouden bent’ je verder een gewonnen race loopt. Je hebt een geloofsstrijd te strijden en je moet standhouden temidden van de tegenwind van deze gevallen wereld en van de machten der duisternis.

- grijp het eeuwige leven waartoe gij geroepen zijt

Merkwaardig dat Timoteüs moet grijpen wat hij al heeft (zie bijv. Joh. 3:36, Joh. 5:24). De werkwoordsvorm ‘epilabou’ geeft aan dat de prijs in een ogenblik bemachtigd kan worden [5]. Het betekent dus zoiets als: zet de geloofsstrijd voort totdat je definitief de prijs van het eeuwige leven in je bezit hebt. Eigenlijk is het dus ook een oproep om vol te volharden tot het einde.

6.4 Handhaaf dit gebod

Timoteüs moest dit gebod onbevlekt en onberispelijk handhaven. De vraag is: welk gebod? Voor de hand ligt dat het betrekking heeft op alles wat in de verzen 11 en 12 gezegd is [6] maar het kan ook betrekking hebben op het volharden in zijn eigen geloof en bediening (4:16) [7]. Paulus spreekt eigenlijk met de autoriteit van God en van Christus als hij Timoteüs hier beveelt (!). De NBV vertaalt met:

4:13 Ten overstaan van God, die alles in leven houdt, en Christus Jezus,.....

De verwijzing naar de goede belijdenis van Christus Jezus voor Pontius Pilatus betekent voor Timoteüs een aanmoediging tot volharding evenals De Heer Jezus op geen enkele manier faalde toen Hij voor Pilatus stond en trouwens ook gedurende Zijn hele aardse bediening. Timoteüs moest volharden tot....de wederkomst van de Heer Jezus. Paulus leefde blijkbaar in de veronderstelling dat Timoteüs deze nog tijdens zijn leven zou meemaken.

Ook hier dus een oproep om te volharden tot het einde en...dat geldt voor elke christen. Ons einde kan ook de wederkomst zijn, maar ook ons ‘persoonlijk einde’. In beide gevallen kennen we de datum niet. Overigens is de oproep voor een geestelijk leider des te indringender omdat zijn voorbeeld zwaarder weegt.

6.5 Drie titels voor God de Vader

Vers 15 moet zo verstaan worden dat God de Vader op Zijn tijd de Heer Jezus zal laten verschijnen. Ik moet hierbij ook denken aan:

Matt. 24:36 Doch van die dag en van die ure weet niemand, ook de engelen der hemelen niet, ook de Zoon niet, maar de Vader alleen.

Voor God de Vader worden hier drie titels gebruikt:

- de zalige en enige Heerser

Dit is de enige plaats in het NT waar God Heerser wordt genoemd

- de koning der koningen

Deze uitdrukking wordt ook voor de Heer Jezus gebruikt in Opb. 17:14 en 19:16. In beide gevallen samen met de volgende uitdrukking

- de Here der Heren

Deze aanduiding vinden we ook in Deut. 10:17 samen met de God der goden. Beide uitdrukkingen komen ook voor in Ps. 136:2 en 3

Van de Vader wordt verder nog gezegd:

- Hij heeft alleen onsterfelijkheid

Dat wil niet zeggen dat de Heer Jezus die niet zou hebben, immers:

Joh. 5:26 Want gelijk de Vader leven heeft in Zichzelf, heeft Hij ook de Zoon gegeven leven te hebben in Zichzelf.

Hij kan die onsterfelijkheid ook meedelen aan mensen:

Joh. 3:36 Wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven; doch wie aan de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem.

1 Kor. 15:53 Want dit vergankelijke moet onvergankelijkheid aandoen en dit sterfelijke moet onsterfelijkheid aandoen.

- Hij woont in een ontoegankelijk licht, die geen der mensen ooit gezien heeft of kan zien

In Ps. 104:2 staat:

Hij hult Zich in het licht als in een mantel.....

Steeds wanneer mensen iets van God zagen, toonde Hij zich aan hen in een voor mensen verdraagbare manifestatie. Mozes bijvoorbeeld mocht God van achteren zien, maar niet Zijn aangezicht (Ex. 33:23).

God zal Zijn aangezicht wel kunnen laten zien aan de verlostten als de nieuwe hemel en aarde er is:

*Opb. 22:3 En niets vervloekts zal er meer zijn. En de troon van God en van het Lam zal daarin zijn en zijn dienstknechten zullen Hem vereren,
4 en zij zullen zijn aangezicht zien en zijn naam zal op hun voorhoofden zijn.*

De verzen 15b en 16 kunnen gezien worden als een doxologie (lofzegging op de heerlijkheid van God). De vraag is waarom deze doxologie hier geplaatst is. Fee [8] geeft hiervoor twee redenen:

- Timoteüs zal hierdoor extra bemoedigd worden om in de moeilijke situatie te Efeze te volharden
- Efeze was niet alleen de thuisbasis van Artemis, maar ook een centrum voor de aanbidding van de keizer. Paulus laat met deze doxologie zien dat God de werkelijke Heerser is over alles.

6.6 Hun die rijk zijn....

Eerder in dit hoofdstuk sprak Paulus over hen die rijk wilden zijn (maar het blijkbaar niet waren). Zij zouden ernstig in verzoeking komen en hun geestelijk leven zou schade leiden. Nu richt hij zich tot de werkelijke rijken in de tegenwoordige wereld. Nu kan het volgende worden opgemerkt:

- rijk zijn is op zich zeker niet verkeerd maar de rijke staat wel aan de verleiding bloot om zijn hoop gevestigd te houden op onzekere rijkdom. Waar uw schat is, daar zal uw hart zijn (Matt. 6:21).
- de uitdaging en oplossing voor het bovenstaande probleem is om met de rijkdom om te gaan op een ‘Gode welgevallige’ wijze: rijk te zijn in goede werken, vrijgevig en mededeelzaam.

De rijken die op een goede manier met hun rijkdom omgaan ontvangen een prachtige belofte. Zij verzekeren zich van een vaste grondslag voor de toekomst om het ware leven te grijpen.

Wat betekent dat? In ieder geval niet dat je met je geld je zaligheid kan verdienen, daarover is de Bijbel heel duidelijk. Mijns inziens betekent het wel dat je geestelijk groeit zodat je ‘stevig’ op de weg van de Heer blijft en ook daadwerkelijk behouden aankomt en dus definitief het eeuwige leven verwerft.

6.7 Bewaar wat u is toevertrouwd

Vers 20 is een oproep aan Timoteüs uit het hart van Paulus:

6:20 Bewaar wat u is toevertrouwd,.....

Wat was Timoteüs toevertrouwd? Je zou drie zaken kunnen opnoemen [9]:

- het tegengaan van de dwaalleraren
- zijn eigen geestelijk leven op peil houden
- het verkondigen en leren van de waarheid

Het feit dat Paulus de oproep aan Timoteüs doet betekent dat deze ook weer zou kunnen verliezen wat hem was toevertrouwd. Om op de weg van de Heer te blijven moest hij deze drie f's (alle drie Engels) in acht nemen [10]:

- flee: vlucht weg van de zucht naar geld, vermijd de onheilige holle klanken etc.
- follow: jaag naar: gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding en zachtzinnigheid (6:11)
- fight: strijd de goede strijd van het geloof (6:12)

In het bijzonder wijst Paulus Timoteüs er nog op om zich niet op de één of andere manier in te laten met de dwaalleraars, ook niet in discussies. Bij de tegenstellingen der ten onrechte zo genoemde kennis moeten we waarschijnlijk denken aan een gnostische stroming die met tegenargumenten tegen de gezonde leer inging of ook met hun argumenten over de tegenstellingen tussen geest en materie [11].

Het slot: 'genade zij met ulieden' geeft al aan dat het de bedoeling was dat de brief aan de gemeente zou worden voorgelezen. Verder is het opvallend dat, evenals in de Galatenbrief, hier geen laatste groeten worden gegeven.

Bewaar wat u is toevertrouwd geldt voor elke christen. Je kunt inderdaad het spoor van het geloof bijster raken door allerlei zaken en zoiets is toch wel bijzonder ernstig omdat het kan leiden tot geloofsafval. Daarom is het ook voor ons belangrijk om de drie f's in acht te nemen. Laat je niet in met zaken die je geloof aantasten of dat nu oneerlijke geldzaken betreft, de zucht naar geld, hoererij, speculatieve leringen of wat dan ook. Laat je reinigen als één of meer van deze zaken aan de orde zijn geweest. Jaag naar de heiliging (de tweede 'f') en strijd de goede strijd van het geloof!

6.7 Vragen bij hoofdstuk 6

1. Op meerdere plaatsen in het NT zegt Paulus iets over de verhouding tussen werkgever en werknemer (Ef. 6:5-9, Kol. 3:22-24) en zo ook hier in de eerste twee verzen van hoofdstuk 6. Want kunt u met deze verzen?
2. Wat is het grote gevaar van rijkdom en hoe wil God dat we met onze (eventuele) rijkdom omgaan? Maak het laatste vooral praktisch.
3. Hoe kunnen we jagen naar 'geloof' (6:11)?
4. Timoteüs moest bewaren wat hem was toevertrouwd. Wat wordt hiermee bedoeld en wat betekent dit voor ons?

Verwijzingen

1. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*
2. *Don Basham, Lead Us Not Into Temptation, Fleming H. Revell Company Old Tappan, New Jersey 1986*
- 3.. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

4. *Ibid*

5. *Ibid*

6. *Ibid*

7. *Gordon D. Fee, 1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 151*

9. *Ibid, pag.161*

10..*David Pawson, 1 Timothy 6, Audiotapes.*

11. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

0. Inleiding tweede brief

0.0 Inleiding

De omstandigheden waaronder Paulus deze brief schrijft zijn nu heel anders dan voor de eerste brief. Hij is nu (ongeveer 66 AD) weer gevangen gezet, maar nu onder de wrede keizer Nero. De omstandigheden zijn nu heel anders. Tijdens zijn eerste gevangenschap had hij huisarrest, maar nu draagt hij boeien als een misdadiger (1:9). Alleen Lucas is nog bij hem (4:11). Paulus weet dat zijn aardse einde nabij (4:6-8) is en hij hoopt dat Timoteüs hem nog voor de winter kan bezoeken (4:21). In ieder geval geeft hij hier zijn laatste schriftelijke instructies aan zijn geliefd kind (1:2). Tegelijk is dit de laatste brief in het NT die we van Paulus hebben.

0.1 Lijden

Een woord dat relatief veel voorkomt in deze brief is lijd/lijden. Waar duidt dit op? Dat het leven naar het evangelie van Jezus Christus steeds met lijden gepaard gaat. Voor de één wat meer en voor de ander wat minder, maar lijden is voor de serieuze volgeling van de Heer Jezus onontkoombaar. De belofte uit de Bergrede is:

Matt. 5:10: Zalig de vervolgd om der gerechtigheid wil, want hunner is het Koninkrijk der hemelen.

Ik geloof dat Paulus, die zelf, als apostel een leven vol lijden achter de rug had, Timoteüs, met zijn timide natuur, erop wilde wijzen om het lijden terwille van het evangelie, niet te schuwen.

1. Schaam u niet 1:1-18

1.0 Inleiding, groet

Timoteüs was zeker geen assertieve persoonlijkheid en het is misschien ook daarom dat hij van Paulus veel aansporing tot volharding ontvangt. In vers 8 komt dit bijzonder naar voren. Zoals dikwijls, begint Paulus met het noemen van zijn apostelschap en een groet aan de lezer. Opvallend hierbij is de uitdrukking ‘naar de belofte des levens’ in vers 1. De HSV vertaalt het één en ander wat inzichtelijker:

1 Paulus, door de wil van God een apostel van Jezus Christus met het oog op de belofte van het leven dat in Christus Jezus is,

Mensen ontvangen het eeuwige leven als ze hun vertrouwen op de Heer Jezus stellen. Paulus is door God als apostel geroepen om dit plan bekend te maken [1].

1.1 Dankzegging

Na de groet begint Paulus met dankzegging. De vraag komt op waar Paulus nu God voor dankt. De NBG-vertaling lijkt me in dit opzicht niet helemaal duidelijk. Daarom geef ik de voorkeur aan de NBV-vertaling:

3 Telkens als ik je in mijn gebeden noem, elke dag en elke nacht, dank ik God, die ik net als mijn voorouders met een zuiver geweten dien.

Volgens [2] moeten we meer denken aan ‘vereren’ dan aan ‘dienen’ in de zin van werken verrichten. Paulus spreekt hier ook van een zuiver geweten, zowel bij hem als bij zijn voorouders. Opgemerkt moet worden dat het geweten van Paulus niet altijd zuiver is geweest, hij had immers de gemeente vervolgd.

Het noemen van de voorouders hier dient mogelijk als een voorbereiding op het noemen van de voorouders van Timoteüs. Timoteüs had ook vrome voorouders, in ieder geval van de kant van de moeder. Hoewel ‘geloof’ niet overerft is het hebben van vrome voorouders wel een groot voordeel. Gods barmhartigheid werkt door geslachten heen, immers:

Ex. 20:6 en die barmhartigheid doe aan duizenden van hen die Mij liefhebben en mijn geboden onderhouden.

Ongetwijfeld dankte Paulus God voor de relatie die hij met Timoteüs had en ook voor zijn geestelijke ontwikkeling. Dat het een hechte relatie betrof van broederlijke liefde blijkt wel uit de tranen van Timoteüs. Mogelijk hebben die gevloeid bij de gevangenneming van Paulus, waar Timoteüs getuige van was. Voor Paulus waren de herinnering aan deze tranen een des te grotere stimulans om Timoteüs weer te zien temeer daar Paulus in de gevangenis eenzaamheid ervoer. Alleen Lukas was van tijd tot tijd bij hem (4:11).

1.2 De gave Gods

Paulus was ervan overtuigd dat in Timoteüs een ongeveinsd geloof woonde (1:5) en daarom is het ook zinvol om Timoteüs er op te wijzen om de gave Gods aan te wakkeren die door de handoplegging van Paulus in hem is. Verschillende vragen komen hier naar voren en de eerste vraag is:

- Welke gave Gods wordt hier bedoeld?

Pawson [3] verwijst naar de gave van de Geest zelf en gelooft dat het in 1 Tim. 4:14 gaat op een specifieke gave voor de bediening. Eenzelfde visie vinden we bij [4].

Fee [5] daarentegen, meent dat het hier om dezelfde situatie gaat als in 1 Tim. 4:14 en het daarom gaat om een specifieke geestesgave voor de bediening. Eenzelfde visie vinden we in [6] en [7].

Persoonlijk voel ik meer voor de eerste visie. Tegenover de Heilige Geest uitdoven (1 Thess. 5:19) staat de Heilige Geest aanwakkeren. Natuurlijk hoeft de Heilige Geest niet door ons te worden gestimuleerd, Hij is zelf God. Maar wij kunnen er wel voor kiezen om steeds vervuld te worden met de Heilige Geest door Ef. 5:18-21 te praktiseren. Dit sluit ook beter aan bij het volgende vers.

1 Tim. 4:14 staat meer in de context van het beoefenen van een gave van de Heilige Geest (zie vers 13). Ook daarmee wakkeren we trouwens de Heilige Geest aan. De volgende vraag is:

- Hoe wakker je de gave Gods aan?

Hierover is net al voldoende gezegd. De laatste vraag is:

- Waarom zegt Paulus dat hier tegen Timoteüs?

Al eerder is opgemerkt dat Timoteüs geen assertieve persoonlijkheid was. Van nature zal hij niet de neiging hebben gehad om op de voorgrond te treden en wat in 'zijn schulp' te kruipen. Dit verdraagt zich echter niet met het werk waartoe hij geroepen was (zie 1:8 en 9). Daarom 'herinnert' Paulus Timoteüs aan zijn voorgeslacht, zijn zalving met de Heilige Geest en zijn roeping.

1.3 Een geest van kracht, liefde en bezonnenheid

De Heilige Geest bewerkt in de gelovige kracht, liefde en bezonnenheid (zelfbeheersing). Je zou kunnen zeggen dat deze drie 'eigenschappen' elkaar als een driepoot in evenwicht houden. Het feit dat de Heilige Geest deze drie zaken in het leven van een gelovige tot uitdrukking wil laten komen, betekent niet dat het een automatisme is. Ook Timoteüs moest eraan 'herinnert' worden dat hij deze Geest ontvangen had. Daarom kon Paulus tegen hem zeggen: Schaam u dus niet..... God heeft je de kracht gegeven om....te lijden maar wees er dan ook toe bereid. De keuze was aan Timoteüs en is ook aan ons om voor het evangelie te willen lijden.

1.4 Behouden en geroepen

In vers 9 staat dat God ons behouden en geroepen heeft met een heilige roeping. Hier wordt dus gesproken over roeping. Derek Prince [8] zegt hiervan dat Gods heilige roeping meer omvat dan alleen onze behoudenis, maar ook datgene omvat wat we voor Hem mogen gaan doen. Veel christenen zijn wel behouden maar hebben nooit ontdekt het plan dat God voor hun leven heeft. Voorwaar een tragedie! Prince zegt ook dat het plan van God voor ons leven al vastgelegd werd voor eeuwige tijden: God foreknew us, God choose us and God destined us. In 1 Pet. 1:2 staat:

....de uitverkorenen naar de voorkennis van God, de Vader

In Rom. 8:29,30 vinden we:

*29 Want die Hij tevoren gekend heeft, heeft Hij ook tevoren bestemd tot gelijkvormigheid aan het beeld zijns Zoons, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broederen;
30 en die Hij tevoren bestemd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt.*

Opvallend is ook dat er staat dat onze roeping niet is naar onze werken, maar naar zijn voornemen en de genade.... God kent onze bekwaanheden en Hij zal ons nooit een taak toevertrouwen waar we niet bekwaam voor zijn. Dus ook voor Timoteüs zal de taak nooit te moeilijk worden.

De genade die ons gegeven is in Jezus Christus, toen nog geen van ons bestond, is nu geopenbaard door Zijn verschijning. Hij heeft de dood van zijn kracht beroofd (des te meer een reden voor Timoteüs om het lijden niet te vrezen) en onvergankelijk leven aan het licht gebracht door het evangelie.

1.5 Om die reden.....

Om die reden slaat terug op het voorgaande vers. Paulus is door God aangesteld als verkondiger van het evangelie en daarnaast is hij ook nog apostel en leraar. Een geweldige en prachtige taak, maar het is nu wel, in de laatste dagen van Paulus, de oorzaak geworden van zijn boeien. Toch schaamt Paulus zich niet voor deze boeien, want hij weet dat Hij lijdt om der gerechtigheid wil (Matt. 5:10) en Hij roept op deze manier ook Timoteüs op om zich niet te schamen voor het evangelie, evenals in vers 8.

1.6 Bewaren wat ons is toevertrouwd

In de verzen 12 tot en met 14 komen we tweemaal het woord 'toevertrouwd' tegen. In vers 12 gaat het over God, die bij machte is, om datgene wat Hij Paulus heeft toevertrouwd, te bewaren tot die dag terwijl in vers 14 Timoteüs wordt opgeroepen om datgene wat hem is toevertrouwd te bewaren door de Heilige Geest die in hem woont. Om met het laatste te beginnen, ligt het heel voor de hand om aan te nemen dat het hier over de gezonde leer en de

gezonde woorden van Paulus (vorige vers) gaat. De Heilige Geest zal Timoteüs hier bijstaan en dat is misschien ook meer een reden om de gave van de Heilige Geest aan te wakkeren (1:6). In het eerste geval zijn er, qua exegese moeilijkheden. Pawson [9] houdt het erop dat hier het evangelie bedoeld is dat God aan Paulus heeft toevertrouwd. Het evangelie is vele keren ‘aangevallen’, maar God is in staat om Zijn evangelie te bewaren tot de dag van de wederkomst van de Heer Jezus. Het zou een goede verklaring kunnen zijn. Fee [10] gelooft echter dat hier bedoeld is dat God in staat is om het leven van Paulus of zijn toewijding aan Christus en Zijn evangelie te bewaren voor ‘die dag.’ (de wederkomst). Een soortgelijke verklaring staat in [11]. Daar betekent ‘die dag’ de dag van de wederkomst en ook het leven van Paulus in heerlijkheid zichtbaar zal worden. De HSV-vertaling sluit beter aan bij de laatste twee verklaringen dan de NBG-vertaling. De HSV-vertaling voor vers 12b luidt:

12 Maar ik schaam mij niet, want ik weet Wie ik geloofd heb, en ik ben ervan overtuigd dat Hij bij machte is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag.

1.7 Allen in Asia keerden zich af

Weinig zaken zijn ontmoedigender voor een geestelijk werker dan dat degenen die eerst met hem samenwerkten zich later van hem afkeerden. Iets dergelijks overkwam Paulus en in vers 15 uit hij daarover zijn grote teleurstelling. De Bijbel laat ons in het ongewisse over het hoe en wanneer. In eerste instantie mocht Paulus niet in Asia evangeliseren (Hand. 16:6), maar op zijn derde zendingsreis bleef hij bijna drie jaar in Efeze, de hoofdstad van de Romeinse provincie Asia, en bracht het evangelie in het hele gebied (Hand. 19, 20:31) [12].

Wat er precies gebeurde is niet bekend maar mogelijk heeft het één en ander te maken met de problemen in de gemeente te Efeze. In ieder geval was ook Timoteüs op de hoogte van de gebeurtenissen (dit weet gij, vers 15). Mogelijk waren Fygeles en Hermogenes leiders in de gemeente.

Ook toen Paulus in de gevangenis kwam, kreeg hij geen ondersteuning behalve door Onesifores en (later) Lucas. Onesifores kwam uit Efeze (daar bewees hij al vele goede diensten, vers 18) en deed moeite om Paulus in de gevangenis te Rome te bezoeken. Hij schaamde zich niet voor de boeien van Paulus (we moeten aannemen dat Paulus vastgeketend zat aan een Romeinse soldaat) en door zijn bezoeken heeft hij Paulus dikwijls verkwikt.

Hoe kostbaar zijn zij die barmhartigheid bewijzen. De Bijbel zegt:

Matt. 5:7 Zalig de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden.

Dit zal Paulus mogelijk in gedachten hebben gehad toen hij vers 18 opschreef. Met ‘die dag’ wordt ongetwijfeld de dag van de wederkomst van de Heer Jezus bedoeld. Het is trouwens niet zeker of Onesifores op het moment van het schrijven van deze brief nog leefde, temeer daar Paulus het niet heeft over hemzelf maar wel over het huis van hem (1:16, 4:19).

1.8 Vragen bij hoofdstuk 1

1. Timoteüs had een godvruchtig voorgeslacht (1:5). Waarom is dat een voordeel?

2. Timoteüs wordt opgeroepen om bereid te zijn voor het evangelie te lijden in de kracht van God (8). Wat voor soort lijden zal Timoteüs vooral hebben ondergaan? Waarom staat erbij: in de kracht van God? Bent u ook bereid om voor het evangelie te lijden?
3. Wat betekent vers 9 voor u persoonlijk?
4. Wat betekent het volgens u dat Jezus de dood van zijn kracht heeft beroofd (vers 10)?
5. Het huis van Onesifores wordt in vers 16 genoemd. Wat is volgens de betekenis dat Onesifores hier een aparte vermelding krijgt?

Verwijzingen

1. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*
2. *Ibid*
3. *David Pawson, 2 Tim.1-2:13 , Audiotapes.*
4. *Baker New Testament Commentary, Libronix Digitaal Bibliotheeksysteem*
5. *Gordon D. Fee, 1and 2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 226*
6. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*
7. *Tyndale commentaries CD ROM*
8. *Derek Prince, Make your calling sure, audiotape.1*
9. *David Pawson, 2 Tim.1-2:13 , Audiotapes.*
10. *Gordon D. Fee, 1and 2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 232*
11. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*
12. *Warren W. Wiersbe, The Wiersbe Bible Commentary NT, Colorado Springs, U.S.A., pag. 775*

2. Instructies voor Timoteüs 2:1-26

2.0 Inleiding

Was in het eerste hoofdstuk de oproep om zich niet te schamen voor de boodschap of voor de brenger van de boodschap, dan vinden we in dit hoofdstuk een oproep tot volharding in de dienst aan Christus, in weerwil van het lijden.

2.1 Wees krachtig

Paulus doet hier de oproep aan Timoteüs om krachtig te zijn in de genade van Christus Jezus. Wat betekende dat voor hem en wat betekent het nu voor ons? Als Timoteüs het van zijn eigen kracht moest hebben dan zou het nooit veel worden. Hij moest erop toezien dat hij zijn werk steeds deed in afhankelijkheid van zijn Heer. Ook Paulus had ervaren:

1 Kor.15:10 Maar door de genade Gods ben ik, wat ik ben, en zijn genade aan mij is niet vergeefs geweest, want ik heb meer gearbeid dan zij allen, doch niet ik, maar de genade Gods, die met mij is.

Steeds als we in Jezus blijven dragen we veel vrucht (Joh. 15:5). In Hem kunnen we (geestelijk) krachtig zijn, al moet je er dan wel voor kiezen. Vaak kun je in de Bijbel lezen: Weest niet bevreesd! Maar wij, als we in Christus zijn, moeten er werkelijk voor kiezen om niet bevreesd te zijn. Voor Timoteüs zal dit een bijzonder accent hebben gehad omdat hij, van nature, niet krachtig was.

2.2 Vertrouw dat toe

De volgende opdracht aan Timoteüs is om datgene wat hij van Paulus gehoord heeft onder vele getuigen door te geven aan vertrouwde en onderwijs-bekwame mensen. Mogelijk heeft Paulus deze opdracht ook aan Timoteüs gegeven zodat deze Paulus kon gaan opzoeken. Ter vervanging zou hij Tychikus naar Efeze hebben gezonden (4:12).

In meer algemene zin gaat het hier om het principe van opvolging. Wat jezelf aan 'geestelijke schatten' verzameld hebt moet je doorgeven anders verdwijnen ze te zijner tijd met jou. Vanzelfsprekend wordt het doorgegeven aan vertrouwde mensen, maar alleen 'vertrouwd' is niet voldoende. Ze moeten ook de bekwaamheid hebben om weer anderen te onderwijzen.

Het blijft de vraag wie de getuigen zijn. Volgens Fee [1] is het mogelijk dat vers 2 zo gelezen moet worden dat de vele getuigen anderen zijn, die wat Paulus leerde, ook op de één of andere manier leerden. Immers, Timoteüs zal niet alles persoonlijk hebben kunnen horen van Paulus.

2.3 Drie metaforen voor een geestelijk werker

In het gedeelte van vers 3 tot en met vers 6 worden drie metaforen (beelden) gebruikt voor een geestelijk werker (in dit geval Timoteüs). Deze zijn:

- een soldaat

Hier wordt het lijden weer genoemd. Een geestelijk werker heeft een geestelijke strijd te strijden en dat impliceert lijden. Aan de andere kant hoeft hij niet in zijn onderhoud te voorzien. Hierin klinken de woorden van de Heer Jezus door om zich geen zorgen te maken voor de dag van morgen (Matt. 6:34). God vraagt van de werker om trouw te blijven aan Zijn Meester en Zijn orders op te volgen.

- een kampvechter

Hier had net zo goed atleet kunnen staan. Discipline is hier een belangrijk item:

1 Kor. 9:25 En al wie aan een wedstrijd deelneemt, beheerst zich in alles; zij om een vergankelijke erekrans te verkrijgen, wij om een onvergankelijke.

De krans is de uiteindelijke prijs (het eeuwige leven en alles wat daarbij hoort), maar wat zijn de regels? Mogelijk wordt hier de totale toewijding bedoeld, ongeacht de omstandigheden zoals lijden.

- een landman

De landman (boer) moet hard werken en veel geduld hebben. Het land bewerken kost tijd en veel inspanning. Maar wat wordt bedoeld met de uitdrukking dat de landman het eerst van de vruchten moet genieten? Staan de vruchten hier symbool voor loon (voor levensonderhoud)? Volgens [2] wel., Maar Fee [3] merkt op dat het hier zeker niet om levensonderhoud gaat (volledig buiten de context) maar dat we eerder moeten denken aan de uiteindelijke prijs in de toekomst. Helemaal bevredigend komt mij dit niet over, maar mogelijk moeten we meer acht slaan op vers 7 en erop vertrouwen dat de Heer ook ons uiteindelijk het inzicht geeft op het moment dat we het nodig hebben.

2.4 Waarom al deze inspanning?

Paulus heeft een geestelijk werker vergeleken met een soldaat, een atleet en een boer. Bij een soldaat speelt het aspect van de strijd en het volgen van de aanvoerder een rol, bij de atleet de discipline en de training en bij een boer het harde werken en het geduldig volhouden. Maar waarom al deze inspanning? De basis hiervoor is het evangelie van de Heer Jezus, zoals dat aan Paulus is toevertrouwd (mijn evangelie). Hij is, naar de belofte uit het geslacht van David en is opgestaan uit de dood en geeft eeuwig leven aan een ieder die zijn vertrouwen op Hem stelt. Degenen die God heeft uitgekozen, de uitverkorenen, moeten dit goede nieuws ook horen en het heil in Christus Jezus verkrijgen met eeuwige heerlijkheid.

Daarom kan Paulus ook al dit lijden verdragen omdat hij weet dat zijn lijden niet tevergeefs is en hij wil, in die zin, ook Timoteüs aanmoedigen en ook elke volgeling van Christus Jezus.

Het gedeelte 11 tot en met 13 benadrukt nogmaals het uitzicht op de eeuwigheid en het met Hem heersen als koningen. De voorwaarde is wel dat we met Hem gestorven zijn en ook met Hem opgewekt zijn (doop en bekering) en dan ook volharden ondanks het lijden. Hieruit blijkt dat redding ook een proces is dat uiteindelijk resulteert in definitief het heil verkrijgen met eeuwige heerlijkheid. Persoonlijk geloof ik dat als Paulus het in vers 10 heeft over het heil verkrijgen van de uitverkorenen (de gekozenen) dat hij het niet alleen heeft over degenen die nog tot geloof moeten komen maar dat hij ook bedoelt degenen die al op de weg zijn maar nog moeten volharden tot het eind. Voor beide ‘groepen’ wil Paulus ‘alles verdragen’.

De teksten in vers 12b en vers 13 vereisen enige toelichting. Als wij Jezus verloochenen (en daarbij blijven) dan zal dat resulteren in Zijn verloochening van ons voor Zijn Vader:

Matt. 10:33 maar al wie Mij verloochenen zal voor de mensen, die zal ook Ik verloochenen voor mijn Vader, die in de hemelen is.

Natuurlijk kan Paulus nu niet op dezelfde manier zeggen dat als wij ontrouw zijn Hij dat ook zou zijn. Ontrouw hoort niet bij God, als Hij ontrouw zou zijn dan zou Hij Zijn eigen wezen verloochenen.

2.5 De tegenwerking van dwaalleraren

Timoteüs moet het voorafgaande (‘dit’ in vers 14, het slaat terug op 11-13 of nog meer) in herinnering brengen bij de gemeenteleden en hen betuigen, met beroep op Gods oordeel, dat ze geen woordenstrijd gaan voeren die het geloof van de toehoorders gaat afbreken. Ongetwijfeld is dit in het bijzonder gericht tot de dwaalleraren onder de gemeenteleden.

De term ‘dwaalleraar’ zelf komt van de vertaler en komt in dit gedeelte niet voor. Hoe dan ook, er zijn dwalende oudsten of gemeenteleden die verdeeldheid teweeg brengen door hun ‘inbreng’. Er wordt gesproken over een woordenstrijd die tot niets nut is, en onheilige holle klanken.

Timoteüs moet hier zijn eigen goede voorbeeld tegenover stellen. De NBV vertaalt nu het volgende vers met:

2:15 Span je in om voor God te staan als iemand die betrouwbaar is. Zorg dat je je niet voor je werk hoeft te schamen en verkondig regelrecht de waarheid.

Letterlijk staat er voor het laatste deel:

rechtsnijdend (Gr.: orthotemounta) het woord van de waarheid.

De NIV vertaalt met:

correctly handles the word of truth.

Hoe belangrijk is het om het woord van God ‘correct’ te brengen. Je kunt met de Bijbel van alles bewijzen tenzij je correct omgaat met het Woord van God. Wat de dwaalleraren brachten was allesbehalve correct en zij zullen zich te zijner tijd schamen voor God.

Twee dwaalleraren worden hier met name genoemd: Hymeneüs en Filetus. De eerstgenoemde is mogelijk dezelfde als in 1 Tim. 1:20. Hun bewering dat de opstanding al had plaatsgehad had mogelijk te maken met een gnostische dwaalleer waarbij de opstanding ‘vergeestelijkt’ wordt. Met zo’n bewering braken ze het geloof van sommigen af.

Wanneer dingen beweerd worden die duidelijk in strijd zijn met de Schrift dan kan dit tot gevolg hebben dat sommigen de Bijbel gaan wantrouwen en daarmee wordt de basis voor hun geloof verzwakt. Zo ook in onze dagen: Als de eerste elf hoofdstukken van de Bijbel niet echt historisch betrouwbaar meer zijn, waarom zouden we de rest van de Bijbel dan wel geloven?

Het volgende vers is opvallend. Er lijkt zoiets te staan als: Het geloof van degenen die echt bij God horen en zich niet inlaten met ongerechtigheid zal niet afgebroken kunnen worden. Zonde opent namelijk de poort voor ‘dwaalgeesten’ en dwaling.

Het hierop volgende vers lijkt daarbij aan te sluiten (het woordje ‘doch’). Het grote huis kan vergeleken worden met de gemeente en de voorwerpen zijn gemeenteleden. Er zijn gemeenteleden die, omdat ze een rein leven leiden, door God voor elke taak kunnen worden gebruikt. Maar er zijn ook leden die zich op de één of andere manier ingelaten hebben met een valse leer, een nutteloze woordenstrijd of een andere vorm van zonde. Zij zijn voor God praktisch onbruikbaar. Alleen als iemand zich laat reinigen van allerlei vorm van zonde dan wordt hij weer bruikbaar. Mogelijk is er een betere verklaring, maar deze verklaring sluit ook aardig aan bij het volgende vers. Ook tegen Timoteüs (zelf nog vrij jong) zelf wordt gezegd:

2:22 Schuw de begeerten der jeugd

Wat zijn typische jeugdige begeerten? Het gelijk willen hebben, woordenstrijd, ambitie, sensuele zaken, leuk willen doen etc. In plaats daarvan moest hij jagen naar gerechtigheid, trouw...We zijn dit ook al tegengekomen bij 1 Tim. 5:11. Overigens wordt hij ook opgeroepen om naar vrede te jagen met andere gemeenteleden. Vrede is een kostbare, maar allesbehalve vanzelfsprekende zaak binnen een gemeente. Als de onderlinge vrede verstoord is onder christenen dan is het moeilijk werken. Niet voor niets zei de Heer Jezus tegen zijn discipelen:

Mark. 9:50 Hebt zout in uzelf en houdt vrede onder elkander.

Opvallend is dat er in Hand. 9:31 vermeld wordt:

De gemeente dan door geheel Judea, Galilea en Samaria had vrede....

Bij het streven naar vrede hoort wel:

22.....die de Here aanroepen uit een rein hart

Met hen is het streven naar vrede een haalbare zaak, maar met de anderen is vrede vaak onmogelijk. Timoteüs zal dat in zijn confrontaties met de dwaalleraren maar al te vaak ervaren hebben.

Ook moet Timoteüs dwaze en onverstandige strijdvrage uit de weg gaan. Vele dwalenden discussiëren om de discussie en meestal loopt het uit op twisten waar niemand bij gebaat is dan alleen de duivel. Toch is het voor Timoteüs wel nodig om de dwarsdrijvers te bestraffen, maar dan wel met zachtaardigheid. Een ‘harde’ confrontatie kan wel uitmonden in het winnen van het argument, maar de betrokkene kun je ermee kwijtraken. Neen, het is de

zachtmoedige bestraffing die deuren kan openen die anders gesloten blijven. Hierdoor kan God de betrokkene mogelijk nog uit de strik van de duivel halen. Dat deze vrucht van de Geest in een ieder van ons toch meer tot wasdom zal komen!

2.6 Vragen bij hoofdstuk 2

1. Hoe kunnen u en ik krachtig zijn in de genade van Christus Jezus? Maak dat eens praktisch!
2. In hoofdstuk 2 vergelijkt Paulus een geestelijk werker met drie ‘beroepen’. Welke zijn dat? Geldt zo’n vergelijking wel voor elke gelovige? Welke van deze drie ‘beroepen’ past naar uw mening het beste bij u?
3. Hoe legt u het ‘gestorven zijn’ in vers 11 uit?
4. Aan de ‘volharding’ is een mooie belofte verbonden. Welke belofte is dat? Wanneer vind u volharding het moeilijkst?

Verwijzingen

1. *Gordon D. Fee, 1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 241*
2. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*
3. *Gordon D. Fee, 1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 243*

3. Zware tijden 3:1-17

3.0 Inleiding

In dit gedeelte gaat Paulus verder met de dwaalleraren maar hij verbindt ze verder met de algehele toestand van de mensheid in de laatste dagen. De term ‘laatste dagen’ is een uitdrukking die gebruikt wordt voor de tijd na Pinksteren, maar ook wel voor de tijdsperiode vlak voor de wederkomst van Christus [1]. Het lijkt me dat Paulus vooral de eerste betekenis op het oog had (alhoewel een toepassing op de tijd van de wederkomst zeker gerechtvaardigd is (er staat ook: zullen komen).

Timoteüs moet zich niet laten beïnvloeden door de dwaalleraren maar blijven bij wat hem geleerd en toevertrouwd is (3:14).

3.1 Een deprimerende opsomming

Er volgt een deprimerende opsomming van het karakter van de mensen in de laatste dagen en dat komt inderdaad overeen met wat we heden ten dage waarnemen. We geven de vertaling van de NBV:

3:1 Onthoud het volgende goed: wanneer de laatste dagen van deze wereld aanbreken, komen er zware tijden.

2 De mensen zullen egoïstisch zijn en op geld belust, verwaand en hoogmoedig, anderen beledigen en hun ouders de gehoorzaamheid weigeren; ze zullen ondankbaar zijn, niets heilig achten,

3 geen gevoel tonen en onverzoenlijk zijn, kwaadspreken, zichzelf niet beheersen en wreed en onmenselijk zijn tegenover anderen;

4 verraderlijk, roekeloos en opgeblazen, meer gehecht aan genot dan aan God;

Wat ook bijzonder opvalt is dat deze mensen nog wel ‘naar de kerk gaan’, ze hebben alleen meer liefde voor genot dan voor God en houden een schijn van godsvrucht op, maar verloochenen de kracht ervan. De opdracht van Paulus aan Timoteüs is om ook dezen op een afstand te houden. Het woordje ‘ook’ laat zien dat het hier om een ander type dwaalleraren gaat dan in hoofdstuk 2, hier hebben ze een meer losbandig karakter [2].

De verzen 6 tot en met 9 tonen een ander karaktertrek van deze dwaalleraren: Ze zijn zeer bedreven in het zich indringen in de huizen en in het vervolgens inpalmen van ‘toegeeflijke’ vrouwen. Misschien gaan ze op bezoek, terwijl de echtgenoot weg is, om wat interessant onderwijs te geven en zich vervolgens mogelijk ‘in natura’ te laten betalen. Deze lieden zijn, zo staat er, met zonden beladen en worden gedreven door velerlei begeerten. Hun motieven zijn dus allesbehalve zuiver. Ze zijn voortdurend uit om iets nieuws en interessants te leren maar komen, triest genoeg, nooit tot erkenning van de waarheid.

3.2 Jannes en Jambres

Hier worden Jannes en Jambres genoemd als de tegenstanders van Mozes. Hun namen als zodanig komen niet in de Bijbel voor maar wel in de Joodse traditie [3]. Het zouden de hoofdtovenaars zijn van Farao (Ex. 7:11 ev.) en ze deden met hun toverkunsten de wonderen van Mozes na tot aan de derde plaag: de muggen, deze konden ze niet tevoorschijn roepen. Ze stonden de waarheid tegen omdat ze valse wonderen (occulte wonderen) deden en zo de macht van God na-aapten.

Het denken van deze dwaalleraren is bedorven en hun geloof (ze waren dus niet echt ongelovig) kan de toets niet doorstaan. Maar uiteindelijk zal God ervoor zorgen dat hun onzinnigheid aan het licht komt.

De vraag is hoe zo iets kan ontstaan. Ik acht het niet uitgesloten dat dergelijke lieden als echte gelovigen begonnen zijn. Ergens hebben ze het spoor van hun het geloof verlaten (bijvoorbeeld doordat ze hun geweten geweld aandeden, 1 Tim. 1:19). In plaats dat ze vernieuwd werden door de hervorming van hun denken (Rom. 12:2) kreeg satan steeds meer invloed op hun denken. Hij sluit gemakkelijk aan bij hun vleselijke begeerten om interessant of aantrekkelijk te zijn en weet zo hun denken te veroveren zodat ze bijna onvatbaar worden voor de waarheid en nog heel moeilijk correctie aanvaardden, tenzij God genadig ingrijpt (2:25). Niet voor niets roept de Hebreeënschrijver ons op:

Heb.3:13 maar vermaant elkander dagelijks, zolang men nog van een heden kan spreken, opdat niemand van u zich verharde door de misleiding der zonde;

Dwaalleraren en dwaalprofeten begeven zich onder het volk Gods in schapenvacht en zijn dus niet altijd gemakkelijk te herkennen. De Heer Jezus zegt van hen:

Matt. 7:20 Zo zult gij hen dan aan hun vruchten kennen.

Dus aan datgene wat zij voortbrengen worden ze gekend! Wat brengen deze dwaalleraren voort? Woordenstrijd, twisten, afwijkende leringen en een zeker geen onberispelijk gedrag. Timoteüs zal dus zeker geen moeite hebben gehad, mede door de brieven van Paulus, om dergelijke lieden te herkennen en op een afstand te houden.

3.3 Gij daarentegen....

Tegenover de handelwijze van de dwaalleraren stelt Paulus de handelwijze van Timoteüs. Het gij daarentegen hebt volle aandacht geschonken aan...staat tegenover het zich ten allen tijde laten leren van de dwaalleraren. Timoteüs leerde van Paulus en ging vooruit, de dwaalleraren leerden ook steeds maar maakten geen wezenlijke vooruitgang. Hun denken was bedorven. Dit doet me denken aan wat de Heer Jezus zegt tegen de Joden die in Hem 'geloofden':

*Joh. 8:43 Waarom begrijpt gij niet wat Ik zeg? Omdat gij mijn woord niet kunt horen.
44 Gij hebt de duivel tot vader en wilt de begeerten van uw vader doen.*

Timoteüs had veel van Paulus geleerd en niet alleen ‘cognitief’ er staat dat hij volle aandacht geschonken heeft aan: wijze van doen, bedoeling...Hij leerde ook van de levenswandel van Paulus en dat spreekt vaak nog sterker dan alleen woorden.

Hoe belangrijk is het dat ‘jong bekeerden’ goede voorbeelden hebben in godvruchtige ouderen. Paulus kon zeggen:

Fil. 3:17 Weest allen mijn navolgers, broeders, en ziet op hen, die evenzo wandelen, gelijk gij ons tot voorbeeld hebt.

3.4 Vervolgingen

Paulus spreekt hier over de vervolgingen en het lijden die hem troffen te Antiochië, Ikonium en Lystra. In Antiochië hadden ze eerst ‘succesvol’ het evangelie gebracht maar uit pure nijd stookten de aanwezige Joden enkele voorname lieden in de stad op en ze verwekten een vervolging tegen Paulus en Barnabas en dreven hen de stad uit (Hand. 13:50).

In Ikonium gebeurt iets dergelijks (hoewel de apostelen tekenen en wonderen doen) en ze moeten ook deze stad uit (Hand. 14:5).

In Lystra woonde een man die van de geboorte af geen macht had over zijn voeten en nooit had kunnen lopen. Hij was een aandachtig toehoorder van Paulus en Paulus zag dat hij geloof had om genezing te vinden. Hij wordt genezen maar de aanvankelijk zeer enthousiaste menigte wordt weer omgepraat door de jaloerse Joden uit de vorige steden en uiteindelijk wordt Paulus gestenigd (Hand. 14:19) en men sleepte hem meer dood dan levend de stad uit. Maar toen de discipelen hem omringd hadden stond hij op en ging de stad binnen en de volgende dag vertrok hij met Barnabas naar Derbe.

Opvallend is dat, nadat zij in Derbe het evangelie hadden gebracht, ze weer terugkeren naar Lystra, Ikonium en Antiochië om de zielen der discipelen te versterken en in elke gemeente oudsten aan te wijzen.

Fee [4] vraagt zich nog af waarom Paulus bij het opnoemen van zijn vervolgingen niet de latere vervolgingen noemt waarbij Timoteüs duidelijk aanwezig was. Paulus noemt wel de vervolgingen uit de tijd dat Timoteüs discipel werd en hij zal de steniging van Paulus te Lystra ook meegemaakt hebben want Lystra was zijn geboorteplaats. Fee gelooft dat Paulus dit deed omdat de vervolgingen uit de begintijd van de christelijke levenswandel een diepere indruk op de jonge discipel maakten.

Paulus heeft al deze vervolgingen doorstaan en de Here heeft hem uit alle vervolgingen gered. Let wel, de Here heeft hem niet van alle vervolgingen gered maar wel uit alle vervolging. Paulus overleefde steeds, maar de ellende werd hem allesbehalve bespaard.

Iedere ware christen zal een bepaalde mate van lijden ondervinden tengevolge van zijn of haar verbondenheid met Christus. Zie hiervoor ook Matt. 5:10,11 en 12.

Slechte mensen en bedriegers (en hier duidt Paulus in het bijzonder op de dwaalleraren) gaan echter van kwaad tot erger. Ze verleiden en worden verleid.

3.5 Blijf bij wat je geleerd is

Blijf bij wat je geleerd en toevertrouwd is....Blijkbaar deden de dwaalleraren dat niet, ze weken daarvan af. Dit suggereert wat mij betreft dat ze mogelijk wel een tijdlang op de goede weg zijn geweest maar toch door de een of andere oorzaak het spoor van het geloof kwijtraakten. Vers 14, letterlijk vertaald vanuit de grondtekst luidt:

u maar blijf in wat u geleerd en gelovig aangenomen hebt wetend van wie u hebt geleerd

Timoteüs wordt gewezen op degenen die hem onderwezen hebben op het pad van het geloof. Wie waren dat? In de eerste plaats zijn moeder en grootmoeder (1:5) (door hen kent hij van zijn jeugd af aan de Heilige Schriften, dat is het OT), verder de vele getuigen (2:2), mogelijk ook andere apostelen en ook Paulus zelf. Wanneer we herinnerd worden aan de betrouwbare mensen die ons onderwezen over de Schriften en het geloof dan zullen we niet gemakkelijk dit pad verlaten. Een godvruchtig voorbeeld uit het verleden kan van onschatbare betekenis zijn voor de keuzes die we later maken.

Het OT wijst op vele plaatsen naar de Heer Jezus (o.a. Jes. 53). Deze kennis moet gepaard gaan met geloof in Jezus Christus. Uitgaande van het OT kan bewezen worden dat Hij de Christus is en dat redding in Hem wordt gevonden [5].

3.6 Al de Schrift...

De HSV vertaalt het begin van vers 16 als:

Heel de Schrift is door God ingegeven

Deze vertaling is wat duidelijker dan de vertaling van de NBG:

Elk van God ingegeven Schriftwoord

Deze vertaling, hoewel technisch mogelijk, suggereert dat er ook Schriftgedeelten zijn die niet zijn geïnspireerd en dit laatste is zeker onjuist. Het gaat hier over het OT en Paulus geloofde naar de opvatting van de Farizeese partij dat alle geschriften uit het OT door God geïnspireerd waren [6]. Voor het ‘door God ingegeven’ staat het Griekse woord ‘theopneustos’ en het betekent letterlijk: ‘door God uitgeademd’. Gods Geest en de menselijke inspanning tezamen zorgden voor zowel een menselijk alsook een Goddelijk boek.

Het één en ander betekent dat de Bijbel een volkomen betrouwbaar boek, foutloos, althans in de oorspronkelijke geschriften. De Heilige Geest inspireert geen fouten. De fouten die we nu nog in verschillende vertalingen kunnen tegenkomen zijn ‘vertaalfouten’ of ‘overschrijffouten’.

Ook valt men weleens over de wetenschappelijke nauwkeurigheid van de Bijbel. Zo noemt de Heer Jezus in Matt. 13:31 en 32 het mosterdzaadje het kleinste van alle zaden. Wetenschappelijk gezien is dit niet juist omdat het orchideeënzaadje nog kleiner is. Maar voor de mensen in Israël, waar Jezus voor sprak, was het mosterdzaadje inderdaad het kleinste zaadje dat ze kenden. De uitspraak van de Heer Jezus was dus ‘context afhankelijk’ en niet absoluut.

Vervolgens worden vier ‘gebieden’ genoemd waarvoor de Schrift gebruikt kan worden:

- onderrichten

Dit betreft het bijbrengen van de gezonde leer aan de gelovigen

- weerleggen

Het aan het licht brengen en het bestrijden van dwaalleer. Voor Timoteüs was dit heel actueel.

- verbeteren

Het gaat hier om het verbeteren van het karakter [7]

- op te voeden in de gerechtigheid

Het opvoeden van gelovigen tot een rechtvaardig leven, natuurlijk zit dit ook al min of meer in het voorafgaande besloten.

Het bovenstaande geldt voor elke gelovige die zich goed wil laten toerusten, maar voor Timoteüs zal dit een bijzonder accent hebben gehad. Hij was vooral verantwoordelijk om in Efeze de gezonde leer te brengen en dwalingen te bestrijden. Ook het feit dat Paulus het enkelvoud gebruikt: o mens Gods suggereert dat hij speciaal Timoteüs op het oog had [8].

3.7 Vragen bij hoofdstuk 3

1. Wat had het voor zin om Timoteüs te waarschuwen voor zware tijden?
2. Iedere christen, zeker de pasbekeerde, zou een geestelijke mentor moeten hebben (naar aanleiding van vers 10). Wat vind u van deze stelling? Hoe haalbaar is dat in onze tegenwoordige gemeenten?
3. Waarom moest 'Timoteüs' zich welbewust zijn van wie hij het heeft geleerd (vers 14)?
4. Iemand zegt: "Ik probeer godvruchtig te leven maar ik ben nog nooit vervolgd"(vers 12). Hoe gaat u deze persoon antwoorden?

Verwijzingen

1. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*
2. *Ibid*
3. *Ibid*
4. *Gordon D. Fee, 1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 277*

5. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

6. *Ibid*

7. *W.E.Vine, Merril F. Unger, William White, Jr., Vine's Expository Dictionary of Biblical Words. Thomas Nelson Publishers, New York 1985, pag.130*

8. *Gordon D. Fee, 1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag.280*

4. Ik heb het geloof behouden 4:1-22

4.0 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat de laatste woorden van de apostel Paulus. De eerste vijf verzen (1 tot en met 5) zijn een dringende aansporing voor Timoteüs om toch vooral het evangelie te verkondigen, ongeacht de moeilijke omstandigheden.

In de volgende drie verzen (6,7 en 8) kondigt Paulus zijn persoonlijk einde aan.

In het laatste gedeelte (9 tot en met 22) worden vooral namen genoemd terwijl Paulus ook nog een paar woorden wijt aan de wat verdrietige ervaringen bij zijn eerste verdediging.

4.1 Verkondig het woord....

De apostel doet een dringende en plechtige oproep aan Timoteüs om toch vooral het woord te verkondigen. Hij geeft hier twee redenen voor:

- Jezus Christus komt terug en zal Zijn Koninkrijk op aarde vestigen. Zowel de dan levenden als de eerder gestorvenen, die te zijner tijd opgewekt worden, zullen voor zijn rechterstoel moeten verschijnen om geoordeeld te worden.
- Er komt een tijd dat de mensen de gezonde leer niet meer verdragen. Dit gold al in die tijd (denk maar aan de dwaalleraren), maar ook in de dan toekomstige tijd. Eigenlijk is het door de eeuwen heen steeds het geval geweest en deze oproep aan Timoteüs kan mijns inziens dan ook worden opgevat als een oproep om het Woord toch vooral te verkondigen aan die mensen, waarvan de oren nog niet verwend zijn.

Steeds zijn er blijkbaar dwaalleraren geweest die zich voor het karretje van de ‘verwenden’ hebben laten spannen, hoewel elke prediker moet oppassen voor de val om mensen te laten horen wat ze graag willen horen. Paulus zegt:

Gal. 1:10 Tracht ik thans mensen te winnen, of God? Of zoek ik mensen te behagen? Indien ik nog mensen trachtte te behagen, zou ik geen dienstknecht van Christus zijn.

Timoteüs moet het woord verkondigen en wel op een manier die heel indringend is met de toevoeging: gelegen of ongelegen. Het is niet helemaal duidelijk [1] of dit gelegen of ongelegen nu Timoteüs zelf betreft of zijn toehoorders. De context pleit voor het laatste maar de persoon van Timoteüs zou voor het eerste pleiten. Misschien moeten we beide mogelijkheden openhouden.

Juist omdat er zoveel ‘verdichtfels’ zijn moet Timoteüs het hoofd koel houden en zich niet laten meeslepen door alles waar de mensen mee aankomen. Dat de bediening van Timoteüs lijden met zich meebrengt is al eerder aangehaald (1:8, 2:3). De goede boodschap van een ‘evangelist’ roept veel weerstand op. Zondaars verzetten zich tegen hun eigen redding, geïnspireerd door satan die niet wil dat mensen behouden worden.

4.2 Ik heb het geloof behouden

Paulus beseft dat zijn bediening hier op aarde aan het eind gekomen is. Hoe hij dat wist staat er niet bij, mogelijk had de Heer hem dat zelf duidelijk gemaakt net zoals bij Petrus (2 Pet. 1:14). Zijn leven gaat uitgegoten worden als een plengoffer voor de Heer en dat betekent dat Paulus verwacht dat de tijd gekomen is (hoewel niet onmiddellijk) dat Hij zijn leven moet geven voor de dienst aan zijn Heer.

Vers 7 begint met: ik heb de goede strijd gestreden. Welke strijd? De strijd voor het geloof aan het evangelie (Fil. 1:27, 28). Geweldig als je zo op je leven kunt terugkijken, want hoevelen strijden de verkeerde strijd! Strijd om geld, aanzien, gelijk hebben etc. Paulus heeft ook zijn (wed)loop ten einde gebracht. Onze wedloop begint bij onze wedergeboorte en eindigt, als het goed is, op het moment dat we naar de Heer gaan.

Ik heb het geloof behouden, wat een bijzondere uitspraak is dit! Had Paulus, die zoveel met de Heer had meegemaakt, zijn geloof (in de zin van vertrouwen op God en de Heer Jezus) weer kunnen verliezen? Zoiets is niet onmogelijk. In het leven van een gelovige kan de wortel der verbittering komen die in het ergste geval resulteert in het verliezen van het geloof. (1 Kor. 8:11, Rom. 14:20).

Fee[2] noemt ook nog ‘het geloof behouden’ als het vasthouden aan de juiste leer en ook het loyaal blijven aan je bediening. Alle drie aspecten zijn, min of meer, met elkaar verweven.

Paulus verwachtte de krans der rechtvaardigheid, die Hij van de Heer Jezus ‘te dien dage’ (bij Zijn komst, zie ook 1:12,18) in ontvangst zou mogen nemen. Paulus voegt er echter aan toe dat dit geldt voor allen die uitgezien hebben naar de wederkomst van de Heer Jezus.

4.3 Persoonlijke wensen en mededelingen

Paulus wil graag dat Timoteüs zo snel mogelijk komt. In vers 21 omschrijft hij het nader: voor de winter. Waarschijnlijk omdat hij zijn mantel dan extra nodig had, maar ook omdat er gedurende de wintermaanden (november tot maart) geen scheepvaartverkeer was. Maar de reden om spoedig te komen wordt vooral gegeven in het volgende vers: het verlaten van Paulus door Demas uit liefde voor de tegenwoordige wereld. Paulus was toch al vrij eenzaam, alleen Lukas was nog bij hem. Maar het vertrek van Demas naar Tessalonica (voor zaken?) heeft Paulus pijnlijk getroffen. Wiersbe [3] suggereert een geleidelijke achteruitgang bij Demas. In Philemon 24 wordt hij, samen met Markus en Lukas nog gerekend tot zijn medewerkers. In Kol. 4:14 wordt hij gewoon Demas genoemd terwijl hij in deze brief Paulus verlaat uit liefde voor de tegenwoordige wereld.

Een andere reden waarom Timoteüs spoedig zou moeten komen was mogelijk dat de rechtszaak van Paulus aanstaande (?) was. Bij de eerste zitting had Paulus geen enkele steun gehad en nu zou hem de aanwezigheid van Timoteüs heel welkom zijn. Tychikus (ook bekend uit Kol. 4:7) werd naar Efeze gestuurd om Timoteüs te vervangen.

Crescens, van wie verder uit de Bijbel niets bekend is, is naar Galatië (tegenwoordig Midden Turkije) vertrokken en Titus (bekend uit het volgende boek) naar Dalmatië (tegenwoordig Kroatië). Lukas, die bij Paulus was, kennen we als de geliefde geneesheer, en de schrijver van het Lukas-evangelie en het boek Handelingen.

Markus, eveneens bekend van het Markus evangelie ging met Paulus mee op zijn eerste zendingsreis, maar hij haakte af (Hand. 13:13). Later werd hij de oorzaak van een twist tussen Barnabas en Paulus omdat de laatste hem niet weer wilde meenemen en Barnabas wel. Nu wil Paulus dat Timoteüs hem meeneemt, want hij is voor Paulus van veel nut voor de dienst. Zaken kunnen gelukkig ook veranderen ten goede! Timoteüs moet ook de mantel meenemen die Paulus mogelijk, in der haast bij Karpus (verder onbekend) te Troas liet liggen, en ook nog de boeken (geschriften uit het OT) en de perkamenten (boekrollen waar in plaats van papyrus nu dierenhuiden gebruikt werden, perkamenten waren veel duurder [6]). Was Paulus deze ook vergeten?

In het volgende vers noemt Paulus Alexander, de koperslager, die hem veel kwaad heeft berokkend. Waar God werkt heeft satan ook zijn knechten. De NBG verwijst hier naar 1 Tim. 1:20, maar het is niet zeker of het hier om dezelfde Alexander gaat, want Alexander was een gebruikelijke naam in die dagen. In ieder geval heeft Paulus flinke problemen met deze Alexander gehad. Pawson [4] suggereert dat hij Paulus verraden heeft zodat Paulus gevangen werd genomen, maar uit de Bijbelse gegevens is dit niet met zekerheid af te leiden. Ook Timoteüs, die naar Rome (waar Alexander mogelijk verbleef) zal komen moet zich voor hem in acht nemen.

De Here zal hem vergelden naar zijn werken. We lezen hier niet, zoals in het volgende vers, dat Paulus de wens uitsprak dat het kwaad Alexander niet zal worden toegerekend. In ieder geval laat Paulus het oordeel aan de Heer over en dit is ook Bijbels. In Rom. 12:14 staat dat we moeten zegenen hen die ons vervolgen, terwijl 12:19 spreekt over een vergelding van Godswege. Het één sluit het ander niet uit. Fee[5] spreekt over een eschatologische vergelding, maar vergelding in dit leven is evengoed mogelijk (Spr. 11:31).

4.4 Uit de muil van de leeuw verlost

Paulus heeft blijkbaar al een eerste verdediging achter de rug en wacht nog op de finale rechtszitting waar hij ter dood zal worden veroordeeld. Bij de eerste rechtszitting heeft Paulus geen support gehad van broeders of zusters. Waarom er niemand was (en dus ook Lukas en Tychikus niet) is niet bekend, mogelijk waren ze te bevreesd. In ieder geval had Paulus wel op hun aanwezigheid gehoopt, maar hij kan hun vergeven dat ze niet gekomen zijn.

Toch is Paulus niet zonder steun geweest want, zo zegt hij, de Here heeft hem terzijde gestaan en kracht gegeven. Er staat niet bij hoe Paulus dat ervaren had, maar wel dat hij het ervaren had en dat de Heer hem kracht had gegeven. De verkondiging is tot haar recht gekomen en de heidenen hebben haar kunnen horen. De verdediging van Paulus in de rechtszaal was een getuigenis voor het evangelie geworden, immers daarvoor was hij gevangen genomen. Zo gebruikt God de (moeilijke) omstandigheden van de Zijnen. Waar ze ook zijn of komen, ze hebben het getuigenis in zich (1 Joh. 5:10) en als de gelegenheid zich voordoet kunnen ze het getuigenis laten horen.

Uit de muil van de leeuw verlost in een uitdrukking uit het OT voor de verlossing uit een groot gevaar. Hier citeert Paulus Ps. 22:22 [6]. Mogelijk bedoelt Paulus hier dat hij toen gered werd van de dood [7]. Uiteindelijk zal de Heer hem beveiligen tegen alle boos opzet en hem behouden in zijn hemels koninkrijk brengen. Natuurlijk bedoelt Paulus hier niet een ontsnapping aan zijn veroordeling. Neen, God zal niet toestaan dat satan hem wezenlijke schade toebrengt (Joh. 17:15) en hem behouden doen aankomen en dan eindigt Paulus met een lofzegging die praktisch overeenkomt met het laatste vers van het Onze Vader (Matt. 6:13b).

4.5 Groeten

Als laatste laat Paulus nog een aantal bekenden groeten, heeft hij nog een paar mededelingen, een verzoek aan Timoteüs (waarover al geschreven werd) en een zegenwens. We gaan de verschillende namen na:

Prisca en Aquila

Paulus ontmoette dit echtpaar voor het eerst in Korinte. Ze kwamen uit Rome, maar hadden die stad moeten verlaten omdat Claudius een bevel had gegeven dat alle Joden Rome uit moesten weggaan. (Hand. 18:2). Omdat ze hetzelfde handwerk deden bleef Paulus enige tijd bij hen en toen hij later naar Efeze vertrok vergezelden Prisca en Aquila hem. In Efeze legde dit echtpaar aan Apollos, een man doorkneed in de Schriften de weg Gods nauwkeuriger uit. (Hand. 18:27). In 1 Kor. 16:19 brengt Paulus (vanuit Efeze) de groeten aan de Korintiërs over van Aquila en Prisca en van de gemeente bij hen aan huis. Later vinden we ze weer te Rome waar ze blijkbaar een huisgemeente hebben (Rom. 16:3,4) en nu zijn ze blijkbaar weer te Efeze waar ook Timoteüs verblijf hield. Alles bij elkaar een mobiel echtpaar en zeer nuttig in de dienst aan de Heer. We mogen gerust aannemen dat ze niet onbemiddeld waren, immers de verschillende huizen en verhuizingen vereisen de nodige financiële middelen.

Het huis van Onesiforus.

Hierover hebben we al geschreven.

Erastus

De naam Erastus vinden we nog op twee andere plaatsen in het NT, Hand. 19:22 en Rom. 16:23. Het is niet zeker of het in alle gevallen om dezelfde persoon gaat (mogelijk is het de stadsrentmeester uit Rom. 16:23 [8]).

Trofimus

Trofimus (Hand. 20:4 en Hand. 21:9), uit Efeze afkomstig, was één van de reisgenoten van Paulus en Timoteüs toen zij op weg waren naar Troas. Milete lag trouwens heel dicht bij Efeze. We kunnen ons afvragen waarom Paulus Trofimus ziek achterliet. Had hij deze broeder niet kunnen genezen? Mogelijk niet en we weten niet het hoe en waarom. God heeft trouwens altijd het laatste woord als het om genezing gaat. Ook Timoteüs zelf werd, voor zover we weten, door Paulus niet verlost van zijn maagproblemen en gedurige ongesteldheden (1 Tim. 5:23).

Eubulus, Pudens, Linus, Claudia en alle broeders

Van de genoemde broeders en zusters weten we uit de Bijbel verder niets. Juist omdat hun namen genoemd worden mogen we aannemen dat het bekenden van Timoteüs waren. Uit de kerkgeschiedenis [9] blijkt dat Linus de eerste bisschop van Rome werd en dat Pudens en Claudia een echtpaar vormde die hun huis te Rome voor christenen openstelden. Claudia en Linus waren broer en zus en oorspronkelijk afkomstig uit Engeland. De vier kinderen van Pudens en Claudia zijn allen de marteldood gestorven evenals Pudens zelf.

Tenslotte de zegenwens. De zegenwens wordt eerst persoonlijk tot Timoteüs gericht en de tweede zegenwens tot de gemeente. Opvallend is de zegenwens aan Timoteüs:

22 De Here zij met uw geest

Iets dergelijks vinden we ook in Gal. 6:18, Phil. 25 en Fil. 4:23. In deze gevallen is de zegenwens tot een groep personen gericht, alleen bij Timoteüs is de wens heel persoonlijk. Moeten we hier nog iets achter zoeken? Volgens Fee [10] vertegenwoordigt ‘geest’ bij 4:22 gewoon de hele persoon. Ook in [11] wordt er geen bijzondere aandacht aan besteed. In [12] worden er wel enkele woorden aan gewijd. De geest van Timoteüs (zijn onstoffelijke deel) heeft ‘versterking’ nodig omdat Timoteüs een zware taak heeft en veel lijden moet verdragen. De laatste uitleg spreekt mij het meest aan.

4.6 Vragen bij hoofdstuk 4

1. Hoe kunnen we voorkomen dat ons gehoor verwend wordt? (vers 4)
2. Hebt u ook deel aan de goede strijd? (vers 7). Hoe ervaart u dat?
3. Vind u het ook moeilijk om het geloof te behouden? Waarom wel of niet?
4. Paulus ondervond geen support van broeders en zusters toen hij dat nodig had (vers 16). Hebt u weleens een soortgelijke ervaring gehad? Zo ja, hoe ging u daarmee om? Zo nee, hoe denkt u dat u daarmee om zou gaan?

Verwijzingen

1. Gordon D. Fee, *1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary*, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 285
2. *Ibid*, pag. 289
3. Warren W. Wiersbe, *The Wiersbe Bible Commentary NT*, Colorado Springs, U.S.A., pag. 785
- 4..David Pawson, *2 Tim. 3-4:22, Audiotapes*.
5. Gordon D. Fee, *1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary*, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 296
6. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*
7. Gordon D. Fee, *1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary*, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 298
8. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*
9. Zie bijv. <http://www.vlichthus.nl/joomla/index.php/brochures/67-claudia-pudens>
10. Gordon D. Fee, *1and2 Timothy, Titus, New International Biblical Commentary*, Hendrickson Publishers, Inc. 1988, Massachusetts, pag. 303

11. *Studiebijbel Nieuwe Testament, Digitale editie 2005*

12. *Baker New Testament Commentary: Libronix Digitaal Bibliotheeksysteem*